

ŽIVA ZAJEDNICA

Auf in den
Kroatien-Urlaub

Na odmor
u Hrvatsku

▲ Mladi hodočasnici iz Berlina na putu u Hildesheim

Radujte se, usavršujte se, tješite se,
složni budite, mir njegujte,
i Bog ljubavi i mira bit će s vama.
(2 Kor 13,11)

Tisuće vjernika okupilo se u Fojnici na proslavi svetkovine Duhova. Među njima su bili mnogi izbjegli i prognani Fojničani. Foto: J. Perić ▼

Zasluženi odmor u domovini

Bili smo u nedoumici, dragi čitatelji, što učiniti s ovim brojem za lipanj. Zbog različitih termina ljetnih školskih praznika u njemačkim pokrajinama i zbog odlaska mnogih naših ljudi na odmor u domovinu, odlučili smo se za kompromisno rješenje. Izdat ćemo naime dva ljetna dvobroja, za lipanj i srpanj te za kolovoz i rujna. Nismo naime kao dosad htjeli izdavati ljetni dvobroj koji bi teže došao do vas ili ga uopće ne biste dobili, jer ne biste bili ovdje. Ovako ćemo izdati dva bogatija dvobroja, s više stranica i s više zanimljiva štiva, tako da ne oštetimo pretplatnike, ali nam je još važnije da list i dođe u vaše ruke. Time ćemo vas jednim izdanjem ispratiti na zasluženi godišnji dopust, ali ćemo vas potom na povratku i dočekati novim izdanjem.

Nadamo se da će većina krenuti na odmor u domovinu, kako u Hrvatsku tako i u BiH. Zbog sigurno nećete odoljeti zovu našega mora, bez obzira na sve nedostatke hrvatskoga turizma. Budući da su mnogi drugi iz straha od rata na Kosovu ostali ljetovanje u našoj domovini, bilo bi krasno kad bismo svojim ljetovanjem u našim turističkim ljetovalištim, uz uživanje u odmoru, pokazali i solidarnost prema uzdrmano gospodarskoj situaciji. U domovini će vas svakako dočekati i žestoke predizborne političke rasprave.

Valja se nadati da ćemo svojim boravkom u domovini upravo mi širiti duh općeg dobra, sloge, pomirenja, odgovornosti, i to bez straha od budućnosti, odnosno od promjena i novoga. Samo odgovorni i svjesni ljudi mogu odlučivati o svome dobru kao i o boljitku cijeloga naroda i države.

Želimo vam sretan i ugodan odmor u domovini, pa i na drugim mjestima, kao i sretan povratak.

Uz pozdrav svima.

Uredništvo

ŽIVA ZAJEDNICA LEBENDIGE GEMEINDE

60435 Frankfurt am Main
An den Drei Steinen 42
Tel. (0 69) 95 40 48-0
Fax (0 69) 95 40 48 24
E-Mail: kroatenseelsorge@t-online.de

Herausgeber/
Izdavač: Kroatenseelsorge in Deutschland

Verantwortlich/
Odgovara: Josip Klarić

Chefredakteur/
Glavni urednik: Anto Batinić

Redaktion/
Uredništvo: Stanka Vidačković, Jura Planinc,
Ivek Milčec, Jozo Sladoja, Jozo Župić
Mitarbeiter/
Suradnici: Željka Čolić, Dijana Tolić, Alen Legović,
Marko Obert, Vlatko Marić

Layout: Ljubica Markovića

Lithos +
Seitenmontage: Fotosatz Service Bauriedl
64546 Mörfelden-Walldorf

Druck: Spenglers Druckwerkstatt GmbH
64572 Büttelborn

Jahres-
bezugspreis: DM 30,- incl. Porto (s poštarinom);
za ostale europske zemlje: DM 40,-
za prekomorske zemlje: DM 60,-

Bankverbindung: Konto Nr. 129072 (BLZ 500 502 01)
bei der Frankfurter Sparkasse

Piše: Anto Batinić

Briševski mučenici

Žrtve opominju i obvezuju

U najnovijem izdanju *Glasnika banjalučke biskupije* (1-2/99), koji je zapravo prava knjiga s oko 150 stranica, posve pri kraju objavljen je i tekst pod naslovom „Briševski mučenici“. U tekstu doslovce stoji: „Banjalučki biskup Franjo Komarica predvodio je 26. rujna o.g. sv. misu zadušnicu u polusrušenoj župnoj crkvi u Staroj Rijeci za ekshumirane „Briševske mučenike“, koji su 1992. i 1993. godine masakrirani i poubijani. Ekshumirani mučenici pokopani su na dva groblja te župe, a neki od njih su prevezeni u Hrvatsku. Biskup je predvodio sprovodne obrede na groblju Rajlaš i u selu Briševo“. Ono što ispod toga teksta slijedi izaziva jezu i ogorčenje. Radi se o popisu žrtava toga masakra. Vjerovali ili ne! – ima ih točno 56! Uz njihova imena su datumi njihova rođenja, koji govore da su ubijeni uglavnom starije osobe, počtom osobe srednje dobi, i na kraju mladi, uglavnom momci od dvadesetak godina. Pored njihovih imena su i datumi njihova ubojstva, prema kojima je velika većina smaknuta 24. i 25. 7. 1992. Sama od sebe nameću se pitanja: Tko je ikad čuo za Briševo?! Kao što se recimo čulo za ona najveća granatiranja Sarajeva. Za ovaj masakr zasigurno zna vrlo mali broj ljudi. On se naime i dan-danas uglavnom prešućuje. Kao da je sve prepušteno zaboravu. O njemu je zabilježeno nekoliko redaka u publikacijama koje su ostale nedostupne široj javnosti. Ne znam imaju li o ovom masakru ikakve podatke organizacije za ljudska prava ili Haaški sud. Gdje su naime u to doba, u srpnju 1992., bile sve te razvikan organizacije? Gdje je bio HHO? Gdje je bio OESS? Gdje je bio State Department? Gdje je bio Pax Christi? Gdje je bilo Društvo za ugrožene narode? Gdje su bile kamere i novinari? Jesu li taj masakr i svježe grobnice snimili i zabilježili američki špijunski sateliti? Zagreb, Beograd i ostala politička središta u svijetu bili su dakako daleko.

Nigdje nikoga!

Svoj zločinački ples užasa i smrti tada su nesmetano plesali razulareni zločinci (tek jednoga su ovih dana priveli u Haag). I ne samo u Briševu, jer je mnoštvo takvih stratišta, manjih ili većih, i u Hrvatskoj i u BiH. Tek sada se postupno otkrivaju, ali se ima osjećaj da je pritom svima neugodno. Jedni bi to najradije jednostavno zaboravili da se ne uznemirava javnost ili radi nekakve navodne pomirbe, radi navodnog normaliziranja stanja, a usto kažu da je to bilo već davno, prije punih sedam godina! Drugi to naravno nastoje što bolje iskoristiti u svoje sebične političke svrhe i profitirati na zločinu. Kome je tu stalo do istine i pravde? Tko misli na bol i tugu rodbine, na njihovu borbu s traumama, oproštenjem i zaboravom?

I kada vidimo danas da sve te silne organizacije i udruge, sve te poznate tv-postaje i novinari, bilježe i reagiraju na svaki, makar i nenamjerni, pogled poprijeko, na svaki i najmanji incident, osobito kad su kao inicijatori označeni Hrvati, tada je opravdano pitati: Gdje su bili u Briševu? Gdje su bili u Berku? Gdje su bili u srednjoj Bosni? Gdje su bili na Banovini?

Nigdje nikoga! Gotovo ni spomena. Kao da je luksuz bilježiti hrvatske žrtve i povrede osnovnih ljudskih prava Hrvata. Ili to poslodavci i naredbodavci ne plaćaju? Jasno je da su potrebne udruge za ljudska prava, da budu društveni i politički korektivi, poput savjesti društva. To je toliko važno da se u Crkvi već govori i o teologiji ljudskih prava. Neprihvatljiva je međutim jednostranost takvih udruga, koja se očituje na mnoštvu primjera, ne samo na primjeru Briševa. Neprihvatljiva je njihova samodopadljivost i umišljanje da su zapravo iznad i izvan društva, o kojemu sude poput olimpskih božanstava. Usto je neprihvatljiva njihova više ili manje očevidna povezanost s raznim špijunskim službama. Takve udruge su u normalnim demokracijama marginalne. Ipak, nakon rata u BiH (Hrvatska se uglavnom zanemaruje), a osobito nakon slučaja Kosovo, sve pacifističke udruge i stranke, kao i organizacije za ljudska prava, moraju preispitati osnove svoje ideologije, nastale u vremenima hladnoga rata i hipijevske bezbriznosti. Najednom su se u škripcu našle parole o totalnom pacifizmu, kao što je ona: „Nikad više rata!“ Mnogi su se zaklinjali da se Auschwitz više ne smije ponoviti, a desetine malih Auschwitz, od Vukovara, Briševa, Sarajeva i Srebrenice pa sve do Kosova, ponovilo se usred Europe na samom zalasku 20. stoljeća.

Žrtve imaju što kazati i aktualnim društveno-političkim strukturama u hrvatskom narodu. Žrtve naime obvezuju. Pijetet prema njima je najčešće bontonski i neiskren. Žrtve nisu pale samo zato da im se podigne spomenik i kaže „Slava im!“, nego su pale za modernu demokratsku, pravnu, stabilnu, snažnu, uređenu i ekonomski razvijenu državu. Svi oni koji su lovili i love u mutnom, samo radi vlastohleplja i svoga džepa, odgovorni su prema onima koji su za našu zemlju i narod dali vlastite živote. Kao što su odgovorni i prema onima koji plaće i mirovine ne primaju mjesecima. U žrvnju neodgovornih međusobnih političkih obračuna, ekonomskih i financijskih skandala, na koncu opet stradavaju najslabiji, i to oni koji su ovu zemlju izgradili na svojim plećima. Njima je srećom u demokraciji dano pravo i da odlučuju. Žrtve naime opominju i obvezuju, kako žrtve mrtvih, tako i onih slabih, obespravljenih i osiromašenih.

O DVOJNOM DRŽAVLJANSTVU ZA DJECU I ODRASLE • IZNIMKE • GUBITAK NJEMAČKOGA DRŽAVLJANSTVA

Njemačko pravo na stjecanje državljanstva je reformirano. Reforma, odnosno zakon koji regulira to područje, stupa na snagu 1. siječnja 2000. Otada je i za djecu stranaca rođenu u Njemačkoj, kao i za odrasle, olakšan i ubrzan put za dobivanje njemačkog državljanstva. Opće dvojno državljanstvo nije uvedeno, no djeca ga ubuduće stječu rođenjem, a odrasli ga mogu dobiti samo u iznimnim uvjetima. Za djecu do 10 godina starosti također su uvedene mogućnosti za uključivanje u njemačko državljanstvo. Iz starog zakona, koji se primjenjuje još od 1913. godine, također su zadržane neke odredbe.

• O dvojnog državljanstvu za djecu

Ako je dijete stranaca rođeno u Njemačkoj, automatski će dobiti dvojno državljanstvo – dakle imat će i roditeljsko i njemačko. No to vrijedi samo za onu djecu čiji barem jedan roditelj legalno boravi najmanje osam godina u Njemačkoj te ima *Aufenthaltsberechtigung*, kao i u onim slučajevima kad barem jedan roditelj najmanje tri godine ima neograničenu dozvolu boravka – *unbefristete Aufenthaltsberechtigung*. Pravo na dobivanje dvojnog državljanstva stječu i djeca stranaca koja imaju navršanih deset godina u trenutku stupanja ove reforme na snagu. Naravno, takva djeca već imaju roditeljsko državljanstvo, ali im novi zakon daje mogućnost da zatraže i njemačko. No svoje dvojno državljanstvo djeca ne mogu sačuvati doživotno. U svim ovim slučajevima, kad postanu punoljetna, a najkasnije s napunjene 23 godine, djeca se moraju odlučiti koje će državljanstvo zadržati: roditeljsko ili njemačko.

• Uvjeti za stjecanje državljanstva za odrasle

Dosad se zahtjev za njemačko državljanstvo mogao uputiti nakon 15 godina legalnog boravka u Njemačkoj. Taj je rok sada skraćen na osam godina. No, da bi se dobilo njemačko državljanstvo, moraju se ispuniti određene pretpostavke. Naime, podnositelj zahtjeva mora priložiti dokaze da govori njemački, kao i da poznaje njemački Temeljni zakon – *Grundgesetz*. Također mora biti sposoban da se izdržava. Ako prima socijalnu pomoć za nezaposlene, to neće otežava-

ti dobivanje državljanstva, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva nije bio zadužen u vrijeme početka primanja bilo koje od ovih pomoći.

Svi oni koji žele steći njemačko državljanstvo prethodno se moraju odreći svog matičnog – izvornog državljanstva i priložiti potvrdu o otpustu iz njega.

Napomena: Trenutno se *Grundgesetz* može kupiti u knjižarama za svega 5,- DM (izdanje u povodu 50. obljetnice).

• Izuzeci kad odrasli ne mogu steći njemačko državljanstvo

Svi odrasli ipak neće moći dobiti njemačko državljanstvo. Naime, oni koji su prethodno bili kažnjavani zbog značajnog kaznenog djela, kao ni strani ekstremisti, neće imati pravo na njemačko državljanstvo.

Izuzeci kad odrasli mogu dobiti dvojno državljanstvo

Odrasli u pravilu mogu steći dvojno državljanstvo, no ima izuzetaka kad će se ono ipak omogućiti. To su sljedeći izuzeci:

- Ako su djeca već dulje vremena nositelji dvojnog državljanstva, njihovim roditeljima, ukoliko su u poodmakloj životnoj dobi, također se može izaci ususret
- Ako odrasli u svojoj zemlji teško dolaze do dokumenata, potrebnih za otpust iz matičnog, izvornog državljanstva, moći će dobiti dvojno
- Ako bi preuzimanjem samo njemačkog državljanstva za odrasle nastala imovinska ili materijalna šteta, recimo ako bi mogli ostati bez nasljedstva ili druge imovine, omogućit će im se dvojno državljanstvo
- Politički bjegunci, koje se u matičnoj zemlji progonilo, više neće morati tražiti otpust iz izvornog državljanstva, nego će moći steći dvojno
- Mladići koji su odrasli i odškolovali se u Njemačkoj, a kojima matična zemlja kao uvjet za otpust iz državljanstva traži da „kod kuće“ odsluže vojni rok, mogu dobiti dvojno državljanstvo u Njemačkoj, ali im ga vlasti nisu obvezne dati, pa se i propis u različitim saveznim zemljama različito primjenjuje. Očekuje se da vlast ujednači propis koji bi jednako važio za sve.

• Dvojno državljanstvo za građane Europske unije

Strani sugrađani koji žive u Njemačkoj, a državljani su neke od zemalja Europske unije, moći će dobiti dvojno državljanstvo u Njemačkoj, ako ono postoji u njihovoj matičnoj zemlji.

• Automatizam za „Statusdeutsche“

Oni koji spadaju u ovu skupinu, dakle građani njemačkog podrijetla iz drugih zemalja, a koji su *Vertriebene*, *Aussiedler*, *Spätaussiedler* – dakle prognani, iseljeni ili kasni iseljeni, automatski će dobiti njemačko državljanstvo.

• Gubitak njemačkog državljanstva

Tko na svoj zahtjev stekne neko drugo državljanstvo, bez obzira na to što živi u Njemačkoj, automatski će izgubiti njemačko državljanstvo. To je upereno protiv onih građana koji „na mala vrata“ stječu dvojno državljanstvo. Obično se to radilo ovako: odrekne se svoga izvornog državljanstva i dobije njemačko, a potom se ponovno zatraži i dobije svoje izvorno. Ubuduće, pozor!

• Cijene

Odrasle će stjecanje njemačkog državljanstva stajati pet puta više nego dosad: 500,- DM. Za maloljetnu djecu koja nemaju prihoda cijena ostaje ista: 100,- DM.

• Stupanje na snagu

Novi zakon stupa na snagu 1.1.2000. godine. Postupci, koji su već u tijeku regulirat će se prema novom zakonu.

• Preuzeto iz starog zakona iz 1913.

Njemački državljanin je svako dijete iz bračne zajednice čiji najmanje jedan roditelj ima njemačko državljanstvo. Vanbračno dijete također je njemački državljanin, ako mu je majka njemačka državljanica. Ako to nije slučaj, a dokaže se da je otac vanbračnog djeteta njemački državljanin, i ono će dobiti isto državljanstvo. Usvojeno dijete, ako su roditelji njemački državljani, također može dobiti njemačko državljanstvo.

Priredila: Marijana Koritnik (Osvrt na str. 7)

Duh Sveti i nada

Duh Sveti čuva i oživljava našu nadu, oslobađa od tjeskobe i malodušja. Nada je dar dinamične naravi, omogućuje i potiče naš kreativni rad. Potpuno spasenje čovjeka počinje se ostvarivati već u ovom životu.

Apostol Pavao smatra da je nada ono bitno po čemu se kršćani razlikuju od pogana (1 Sol 4,13). Ona je dar Duha, i to ne u restriktivnom smislu kao izvanredni dar (karizma) koji biva udijeljen samo nekima za dobro zajednice, nego dar dan svakom čovjeku koji se u vjeri otvara Kristu. Taj je dar u prvom redu namijenjen čovjeku putniku, hodočasniku koji živi u tzv. eshatološkoj napetosti, između „već sada“ i „još uvijek ne“; iako već poznaje Boga i vječni poziv po vjeri, još nije dospio do gledanja Boga. Prema poslanici Hebrejima, nadom, na neki način, zalazimo u „unutrašnjost iza zavjese“ (Heb 6,19). Nada je „pouzdanje i čvrsto sidro duše“ koje prodire tamo „kamo je kao preteča za nas ušao Isus“ (Heb 6,19–20). Ona predstavlja onu snagu koja nas iznutra pokreće i tjera naprijed, „širi srce u iščekivanju vječnog blaženstva“ (KKC, 1818). Ta nada, kako kaže Ivan Pavao II. u svom apostolskom pismu *Tertio millennio adveniente*, s jedne strane „nagoni kršćanina da ne izgubi konačni cilj koji daje smisao i vrijednost njegovom životu i, s druge strane, nudi mu sigurno i duboko nadahnuće za svakodnevno zalaganje u preobrazbi stvarnosti da bi je učinio sličnom Božjem planu“.

Za Duha Svetoga kažemo da je poluga kršćanske eshatologije; on, naime, Crkvu drži u stalnoj budnosti, usmjerava prema budućnosti, prema Gospodinovom povratku u slavi. Riječ je o eshatološkoj nadi u konačno savršenstvo u Bogu, o nadi u vječno kraljevstvo koje se dovršava sudjelovanjem u životu Presvetog Trojstva. Duh Sveti u srcu Crkve tu nadu čuva i oživljava. Kardinal Martini će u tom pogledu reći da je Crkva „narod nadnaravne nade na putu prema konačnom ostvarenju obećanja koja nam je dao Otac u svome Sinu koji je umro i uskrsnuo za nas“.

Nada kao nutarnje bdjenje i bujanje duha

Duh Sveti u srcu vjernika obrazlaže i opravdava nadu, brani je pred „tužiteljem“ o kojem govori knjiga Otkrivenja: „Zbačen je tužitelj braće naše koji ih je dan i noć optuživao pred Bogom našim“ (20,10). „Tužitelj“, naime, pokušava oklevetati čovjeka pred Bogom, odnosno, Boga pred čovjekom; htio bi nas obeshrabriti u nadi, poljuljati naše povjerenje i pouzdanje u Boga te nas, namećući kompleks krivnje i grijeha, natjerati u beznade i očaj. Duh nas, međutim, u nutrini uvjerava da je Bog naš Otac i Saveznik, a ne neprijatelj naše radosti i našeg ljudskog ostvarenja kako nam to oduvijek pokušava podmetnuti napasnik. Po toj intimnoj i prijateljskoj prisutnosti u nama, Duh sveti nas oslobađa od tjeskobe i malodušja. Kako bi u čovjeku razbuktao požudu, a s njome i tjeskobu (usp. Rim 7,7ss), grijeh, odnosno Zli, izgovarao se nekoć na zapovijed „moraš“, odnosno, na zabranu „ne smiješ“. Sada, s dolaskom Kristove milosti „griješ“ je, kako veli Cantalamessa, oduzet izgovor, jer se Bog ne ograničuje na to da čovjeku kaže neka nešto učini ili ne učini, nego on sve čini zajedno s njime. „Bog u svemu na dobro surađuje s onima koji ga ljube, s onima koji su odlukom njegovom pozvani“ (Rim 8,28); on u svojoj dobrohotnosti izvodi u nama „i htjeti i djelovati“ (Fil 2,13).

Izlijevajući Božju ljubav u naša srca (Rim 5,5) Duh čini da iz stanja u kojem prevladava privlačnost zla prijedemo u stanje u kojem prevladava privlačnost dobra, da iz ropstva grijeha prijedemo u slobodu milosti. Nada nije pasivno i statično čuvanje stečenih dobara, nego dar dinamične naravi, nutarnje bdjenje i bujanje duha koje omogućuje i postiže naš angažirani i kreativni rad. „Polet nade čuva od sebičnosti i vodi k radosti ljubavi“ (KKC 1818). Nada se, naime ne skriva u nutrini, nego se očituje na vani u „iskorištavanju sadašnjeg vremena“, u raznim oblicima svjetovnog života, u neprekidnom obraćanju i borbi „protiv vladara ovoga tamnog svijeta, protiv duhovnih sila zloće“ (LG 35).

S Duhom obećanja na putu prema novoj zemlji

Duh iz kojeg proizlazi naša nada je duh obećanja (Obećanje: Dj 2,39), ali ne tek obećanja u statičkom smislu, nego snaga obećanja; to je onaj koji nam daje zamijetiti mogućnost slobode, autentične prostore života, osjetiti težinu i nepodnošljivost ropstva te nas potiče da se angažiramo u slamanju zla i usmjerimo prema slobodi sinova Božjih. Iščekivanje nove zemlje, kako veli Drugi vatikanski sabor, „nipošto ne smije oslabiti, nego dapače razbuditi u nama brigu za izgradnjom ove zemlje“ (GS 39). Kršćanska eshatologija nije isključivo transcendentna, nego istodobno imanentna i transcendentna, anticipacija budućnosti u sadašnjosti i sadašnji predujam budućnosti. Potpuno spasenje čovjeka počinje se ostvarivati već u njegovom životu u svijetu. Kršćanin se, kako ističe Alfaro, ne nada samo u „onostranost“, nego i u „ovostranost“, u Boga koji dolazi. Božja budućnost je snaga nade za sadašnjost. U konačnici svijet kojem se nadamo, premda se ne može poistovjetiti s prolaznim likom ovoga u kojem trenutno jesmo (usp. 1 Kor 7,31; 1 Iv 2,17) bit će sama njegova preobrazba i konačno oslobođenje (usp. Rim 8,19ss; 2 Pt 3,13). Ono što je bilo sijano u slabosti i raspadljivosti obući će neraspadljivost, ostat će ljubav i njezina djela, i od ropstva prolaznosti oslobodit će se sva stvorenja... Vrednote čovječeg dostojanstva, bratskog zajedništva i slobode, sve te dobre plodove prirode i našeg truda koje budemo po Gospodnjoj zapovijedi i u njegovu Duhu na zemlji razmnožili, naći ćemo poslije opet, ali očišćene od svake ljage, prosvijetljene i preobražene, kada Krist bude predao Ocu vječno i sveopće kraljevstvo: „kraljevstvo istine i života, kraljevstvo svetosti i milosti, kraljevstvo pravde, ljubavi i mira“ (GS 39).

Važno je na kraju istaknuti kako nas spomen na uskrsnuće Raspetoga čini sposobnim da se nastavimo nadati i zauzimati za bolji svijet i usprkos djelomičnim ili čak posvemašnjim neuspjesima; pomaže nam da se suprotstavimo dvama osnovnim oblicima očaja, rezignaciji i nasilnim rješenjima. Duh nam, naime, i u kušnji pribavlja radost: „Sam Duh susvjedok je s našim duhom da smo djeca Božja, ako pak djeca, onda i baštinici, baštinici Božji, a subaštinici Kristovi, kad doista s njime zajedno trpimo, da se zajedno s njime i proslavimo“ (Rim 8,16).

BANJA LUKA

Zahtjevi za povrat imovine

Caritas biskupije Banje Luke obavijestio je nedavno okružnim pismom sve zainteresirane o svome djelovanju, o novoj adresi u Zagrebu, te o mogućnostima povrata imovine u banjolučkoj biskupiji, odnosno u tzv. Republici Srpskoj. Najveći dio svojih aktivnosti Caritas je već premjestio u Banju Luku. U Zagrebu ostaje djelovati jedan mali ured za pribavljanje dokumenata, primanje zahtjeva za povrat imovine, zahtjeva za povratak prognanih i izbjeglih i popravak kuća. Na taj ured moći se se i dalje slati poštanske i novčane pošiljke iz svijeta za rodbinu i prijatelje u banjolučkom području.

Za sve to važno je znati novu adresu toga ureda Caritasa:

Caritas banjolučke biskupije
Ulica grada Vukovara 226c
HR-10 000 Zagreb
Tel. 00385 /1/ 615 86 73, 615 43 62;
fax. 615 43 47

Nova adresa Caritasa. Zahtjevi za povrat imovine. Registracija za izbore u BiH do 10. srpnja.

Skupština RS donijela je još u prosincu prošle godine zakon o imovinskim pitanjima, pa i o mogućnostima povrata oduzete imovine. U travnju ove godine C. Westendorp je poništio sva trajna rješenja o tomu koja su izdana za vrijeme rata. Iako rok za podnošenje zahtjeva nije ograničen, ipak bi te zahtjeve trebalo ispuniti i poslati što prije. Zahtjevi se mogu poslati osobno, preko opunomoćenika ili poštom (preporučeno). Od dokumenata je potrebno: ispunjen formular (dva primjerka) s potpisom; kopija osobnoga dokumenta; kopija dokumenta koji dokazuje pravo na vlasništvo (katastarski ili zemljišno-knjižni izvadak). Caritas ima svoju pravnicu (Marija Marković) koja će pomoći u rješavanju pravnih poteškoća, pa se dakle zahtjevi mogu slati i preko Caritasa.

Formulari se mogu dobiti u hrvatskim katoličkim misijama u inozemstvu ili se mogu naručiti na adresi ovoga Caritasa. Zahtjevi se također mogu slati na mjesne odsjeke ministarstva za izbjeglice i raseljenja lica RS ili Međunarodnoj komisiji za imovinske zahtjeve (CRPC). Caritas napominje da se u BiH ove godine održavaju izbori, a da je rok za registraciju birača putem pošte u inozemstvu do 10. srpnja. I formulari za registraciju za izbore mogu se dobiti u katoličkim misijama ili naručiti kod Caritasa. Dr. Miljenko Aničić, direktor Caritasa i biskupijski vikar za prognanike, moli na koncu sve one koji mogu i žele pomoći Caritasu Banja Luka da svoje priloge šalju na: Privredna banka Zagreb dd, Štedionica Oktogon – Ilica, Kto-Nr. 71400-3-20-179-106-172, Miljenko Aničić – Caritas BL.

Povratak u Brajkoviće

Pismo izbjeglim i prognanim župljanima župe Brajkovići kod Viteza

Dragi župljani!

Početkom šestog mjeseca prošle godine župnik se vratio u župu i odmah poduzeo aktivnosti u iznalaženju mogućnosti donacija za obnovu porušenih kuća, kao i aktivnosti oko iseljenja privremenih stanovnika naše župe, muslimana, koji uglavnom dolaze iz općine Kotor Varoš. Bilo je vrlo teško pokrenuti čitav mehanizam koji postoji i koji vrlo često nema razumijevanja za potrebe naših župljana koji trenutno žive u vrlo teškim uvjetima, a nerijetko i na rubu ljudske izdržljivosti. Prošle godine su se uspjeli uspostaviti kontakti s međunarodnim faktorima te se počelo govoriti i raspravljati o našoj župi o kojoj se šutjelo 6 godina kao o nečemu ružnom i nepotrebnom. Sada je naša župa postala prioritet obnove. Već je obnovljeno 20 kuća u Grahovčićima. Za koji dan počinje obnova još 53 kuće

na Ovnaku, Grahovčićima i Čuklama. U Grahovčićima je već obnovljena struja, a u skoroj budućnosti će se obnoviti vodovod koji je oštećen u ratu. U zadnje vrijeme poduzimaju se aktivnosti oko obnove škole u Grahovčićima. Pokrenuta je inicijativa oko iznalaženja sredstava za izgradnju ambulante a već je kod ministarstva zdravstva osiguran liječnik koji bi svaki drugi dan dolazio u ambulantu, a svaki bi dan bio zaposlen jedan medicinski tehničar ili medicinska sestra. Prošle godine smo u župi proslavili patron župe uz prisustvo 2000 vjernika. Proslavljena je i mlada misa našeg župljanina fra Zorana Matkovića. Slavljena je i ponoćka. Ove godine smo se za proslavu patrona naše župe pripremali duhovnom obnovom mladih iz cijele Bosne i Hercegovine. Susret se održao 28. lipnja. Na župnoj crkvi je obnovljen toranj i postavljen novi križ

koji je tijekom rata bio srušen. U župu se već vratilo 26 obitelji, a do kraja godine očekujemo 100 obitelji.

S ponosom tvrdim da je ovo jedna od najstarijih postojbina Hrvata u Srednjoj Bosni, kao i cijela Lašvanska dolina. Nema kraja u kojem žive Hrvati u BiH a da imaju hrvatsko groblje iz 7. stoljeća i još mnoge pisane spomenike koji nam samo potvrđuju ono što mi već znamo: da je ovo kolijevka našeg naroda i da upravo zbog te činjenice ne možemo biti ravnodušni, da se toj kolijevci moramo vraćati.

Ova župa jedino ima perspektivu s Bogom i s vama.

Želim Vam puno zdravlja i uspjeha u životu. Neka vas prati na svakom koraku Božji blagoslov i neka vas zaštitnici ove župe sv. Petar i Pavao zagovaraju kod Boga.

Nadam se da će Bog dragi dati da se uskoro vidimo u našoj župi.

Fra Ivo Kramar, župnik - Brajkovići, 1. lipnja 1999.

Piše: Alen Legović

Reforma njemačkog zakona o državljanstvu

Zakon koji je donesen još u vrijeme njemačkog carstva daleke 1913. godine konačno je ukinut. Uбудuću Nijemac može biti onaj tko nije njemačke krvi. Dakle i ona djeca i mladi čiji su roditelji stranog podrijetla, ali su rođeni u Njemačkoj, imaju pravo na državljanstvo ove zemlje. Načelo podrijetla nadopunjava se takozvanim teritorijalnim načelom. A to je njemački Bundestag velikom veličinom odlučio i time okončao vrlo mučnu, ideološki obojenu raspravu.

Velikom veličinom glasova u Bundestagu i u Bundesratu je dakle usvojena reforma zakona o državljanstvu. Ona predviđa da u Njemačkoj rođena djeca stranaca imaju pravo na dvojno državljanstvo. Međutim ta djeca i mladi moraju se najkasnije do 23. godine života odlučiti za jednu putovnicu. Preduvjet za dobivanje njemačke putovnice je da je barem jedan roditelj u Njemačkoj boravio neprekidno najmanje osam godina te da posjeduje važeću dozvolu boravka. Odrasli stranci imaju pravo na njemačko državljanstvo nakon boravka u Njemačkoj od osam godina, a ne kao do sada 15. Međutim i ovdje tražitelj njemačkog državljanstva mora ispunjavati nekoliko uvjeta: mora biti u stanju financijski se uzdržavati, biti vjeran njemačkom ustavu, vladati njemačkim jezikom i biti nekažnjavan.

Reforma njemačkog zakona o državljanstvu prije svega je znak upućen djeci

koja su rođena u Njemačkoj i koja ovdje odrastaju, koja su dio ovog društva u Njemačkoj. To je ponuda koja se može prihvatiti. Papir je strpljiv, on ne može zamijeniti integraciju. Tako glasi i mišljenje njemačke vladajuće crveno-zelene koalicije. Stoga će biti potrebni mnogi naponi na različitim razinama, a za to su nužna financijska i materijalna sredstva, ali i spremnost na svim stranama da se nađe put jednih prema drugima.

Možda će i reforma njemačkog zakona o državljanstvu pridonijeti i tomu da se djeluje protiv tendencija getoizacije i stvaranja paralelnih društava. Osim toga rasprava će se oko ovog pitanja zasigurno nastaviti, kako to i priliči jednom modernom društvu koje svoje korjene vuče iz mnogih kultura, pa tako i iz Hrvatske. Stoga je usvajanje novog njemačkog zakona o državljanstvu istodobno kraj jednog i početak drugog procesa. ■

Bog – ishodište i cilj

*Bože, neiscrpiva je tvoja mudrost;
neobrazloživi su tvoji sudovi,
neistraživi su tvoji putovi.*

Nijedan čovjek ne može te pojmiti.

*U tebi sve ima ishodište,
po tebi sve ima svoj život,
u tebi sve ima svoj cilj.*

Neka ti je hvala i slava uvijek.

(Prema poslanici Rimljanima 11)

MEDITACIJA

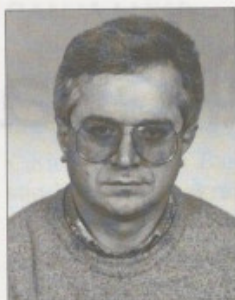
U blizini čovjeka Isusa

Bila sam u zabludi kad sam mislila da u meditaciji ne bih trebala stati blizu čovjeka Isusa. Bog hoće da nam svu milost daruje kroz Isusovu ljudskost. Isus, čovjek, jest vrata kroz koja nam se objavljuju velike tajne.

Promatranje Isusa ne spada među pravila da se u kontemplaciji ne držimo čvrsto predmeta razmatranja. Sve dok živimo i

dok smo ljudi, treba da pred očima imamo Gospodina kao čovjeka.

Ima učitelja koji misle da sve tjelesno koči duboku kontemplaciju, jer da ona mora biti čisto duhovna. Čovjek bi se morao okružiti Bogom sa svih strana i biti u nj potpuno usidren. Privremeno je to sigurno dobro. Odvratiti se međutim od Krista i ne uzeti ozbiljno njegovu tjelesnu narav, to mi nikako ne godi. Terezija Avilska

P. ANTON NUA,
VODITELJ ALBANSKE
KATOLIČKE MISIJE,
STUTTGART

Tragedija

P. Anton Nua, bosanski franjevac, vodi Albansku katoličku misiju Stuttgart od travnja 1997., ali i kosovski Albanac i svećenik koji je djelovao i na Kosovu i u Albaniji, odlično poznaje situaciju na Kosovu, pa smo ga zamolili za razgovor.

Živa zajednica: Ratna tragedija na Kosovu za mnoge je donijela posve nove spoznaje, naprimjer da ima i katolika na Kosovu te da i u inozemstvu postoje albanske katoličke misije. Možete li nam ukratko nešto reći o strukturi Katoličke Crkve na Kosovu i o broju katoličkih vjernika?

P. Anton Nua: Nažalost, istina je da je ova tragedija jednog dijela albanskog naroda učinila da se malo više sazna o tom narodu koji je na tim prostorima prisutan već osam tisuća godina, a koji je podijeljen, mogu reći, na dva dijela. Većina naroda se nalazi izvan granica albanske države; smatra se da su četiri milijuna vani, a u samoj Albaniji tri i pol milijuna. Na samom Kosovu, pored velike većine Albanaca islamske vjeroispovijesti, postoji i jedna katolička biskupija s 23 župe i oko 70 tisuća katolika (što je oko 3% sveukupnog stanovništva Kosova), te 40-tak svećenika i redovnika, i oko 200 redovnica, koje su raspoređene po raznim redovima i društvima. Petnaestak svećenika, redovnika i redovnica je otišlo u Albaniju gdje su pastoralne potrebe ogromne, a gdje ima oko 600 000 katolika. Pomalo boli što mediji u Europi gotovo uvijek govore o kosovskim Albancima samo kao muslimanima, mislim da tu ima i zlonamjere. Želim istaknuti da, makar su katolici u manjini, nikada, podvlačim, nikada nije bilo sukoba na vjerskoj osnovi, jer je to jedan narod, ista nacija. Do kraja 17. stoljeća 90% Albanaca bili su katolici. U ovim krajevima gdje sada žive Albanci, u Albaniji, Kosovu, Makedoniji i Crnoj Gori, bilo je u to vrijeme čak 25 biskupija. Do velikog zaokreta je došlo u 18. i 19. st. te početkom 20. st., i to iz tri razloga: nasilno obraćanje na islam; narod više nije imao čime platiti danak pa je došlo do takozvanog danka u krvi (turska vojska je uzimala djecu od tri do sedam godina i vodila ih u Tursku gdje su odgajani za njihovu vojsku, za janjičare); ako su ljudi htjeli ostati na dobroj i plodnoj zemlji onda je domaćin morao prijeći na islam.

I nije se samo na tomu završavalo, naime nakon smrti domaćina nitko nije mogao naslijediti zemlju, ako također nije bio prešao na islam. Uprkos svemu tome, ponavljam još jednom, ne pamti se da je ikada bilo sukoba među Albancima različite vjeroispovijesti.

Kontakt adresa

Albanische kath. Mission
Charlottenstr. 4/1, 70182 Stuttgart
Tel. 0711/23 39 78; 2 99 19 18

Pomoć Kosovu može se poslati na sljedeći račun:

Biskupija Rottenburg-Stuttgart
Kto.-Nr. 83 003, BLZ 641 922 20
Volksbank Rottenburg am Neckar
Kennwort: Hilfe für Kosovo

Žz: Koliko zapravo ima albanskih katoličkih misija u inozemstvu i za koliko se albanskih katoličkih vjernika pastoralno skrbe te misije?

A.N.: U inozemstvu ima ukupno osam albanskih katoličkih misija. Dvije su u Njemačkoj, s centrom u Münchenu za cijelu Bavorsku, te u Stuttgartu za ostali dio Njemačke (a mise se slave u Wangenu im A., Göppingenu, Mannheimu, Frankfurtu/Eschbornu, Koblenzu, Siegen, Düsseldorfu, Hannoveru i Hamburgu). Postoji jedna misija u Švicarskoj, zatim Austriji, Hrvatskoj, SAD (u Detroitu dvije i jedna u New Yorku), što je oko 40 000 vjernika.

Katolici su proganjani kao i ostali

Žz: Kakav je (bio) položaj kosovskih katolika usred ratnoga pakla? Što je s biskupom, svećenicima i redovnicama? Imate li ikakve podatke o ubijenima i protjeranima, o raseljenim i uništenim župama; kakvo je stanje s crkvenim objektima?

A.N.: Položaj katolika na Kosovu je isti kao i položaj cijelog albanskog naroda, iako su neki mediji i neki ljudi, nažalost i crkveni, pisali i davali neistinite izjave da se na Kosovu Albance katolike ne

proganja. Samo iz naše franjevačke župe Đakovica protjerano je dvije trećine vjernika, a ova župa je ujedno i najveća župa u biskupiji jer broji 12 tisuća vjernika. Osim toga samo iz dvije filijale pobijeno je više od stotinu vjernika. Jedna je omanja župa blizu Peći, Glavičica, potpuno protjerana. Gotovo ne postoji nijedna župa koja nije oštećena. Što se tiče crkvenih objekata, najviše su stradale crkve i samostani u Đakovici. Većina katoličkih svećenika i časnih sestara ostala je na Kosovu kao i biskup Marko Sopi u Prizrenu. Oni su djelovali i djeluju onoliko i onako koliko im i kako okolnosti dopuštaju.

Žz: Kad ste posljedni put čuli za svoju obitelj koja je još uvijek na Kosovu? Ima li uopće vijesti o humanitarnom stanju unutar samoga Kosova? Kako je uopće moguće preživjeti u jednoj takvoj općoj blokadi?

A.N.: S mojom obitelji sam se čuo telefonski tri dana nakon Uskrsa i od tada nemam s njima nikakva kontakta. Čujem samo od nekih koji su uspjeli izaći iz tog pakla da su još u Prizrenu i da su živi. Predao sam ih u Božje ruke i Gospi od Krunice koju moja obitelj već stoljećima slavi na poseban način. Inače opće stanje

cijeloga naroda

Na Kosovu ima oko 70 000 katolika (3% ukupnoga stanovništva), 1 biskupija i biskup Sopi u Prizrenu, 23 župe, 40-ak svećenika i redovnika te oko 200 redovnica. U Albaniji ima oko 600 000 katolika. Do kraja 17. stoljeća 90 % Albanaca su bili katolici, koji su kasnije prisilno islamizirani. U svijetu ima 8 albanskih katoličkih misija. Posebno teško nastradale župe Đakovica, Glavičica...

ljudi koji su ostali na Kosovu je tragično, jer pored svega zloga što se događa svakim danom je sve manje hrane tako da ima ljudi koji su umirali od gladi.

Hvala svim dobročiniteljima

Žz: *Kako Vas se dojmila velika spremnost ljudi u Njemačkoj i svijetu da se pomogne tragičnim stradalnicima s Kosova i na Kosovu?*

A.N.: Velika spremnost Njemačke i cijelog svijeta je ipak dala neku nadu tom narodu da nije zaboravljen i da će na neki način preživjeti ovaj pogrom. Ali mislim da će, kada se sve to završi, ljudi tada najviše trebati pomoć, jer po vijestima koje imam, 70% kuća i imovine je uništeno ili opljačkano. Ovom prilikom želim zahvaliti od srca svim hrvatskim katoličkim misijama za njihovu pomoć jer mislim da je to pomoć one udovice iz evanđelja koja je dala sve. Govorim to stoga jer je hrvatski narod i sam iskusio što znači biti protjeran iz doma svog bez ičega osim gologa života i vjere u Boga. Zato još jednom velika hvala uime cijelog

albanskog naroda svakom darovatelju. Neka Bog čuva vas i vašu lijepu domovinu. Posebna hvala delegatu za hrvatsko dušobrižništvo u Njemačkoj fra Josipu Klariću koji je i pokrenuo tu akciju pomaganja.

Molim za sve vas i pozdravljam sve čitatelje „Žive zajednice“ našim franjevačkim pozdravom. Neka vas prate u životu mir i dobro. **Razgovarao A. Batinić**

Proslava blagdana
sv. Ante Padovanskoga
u župi Đakovica na
Kosovu u kojoj
pastoralno djeluju
bosanski franjevci

Koliko je religiozna Europa?

Europa ostaje ipak „religiozna“ i na kraju ovoga tisućljeća. U Francuskoj sve manje praktičnih kršćana, ali je zato sve više budista, dok se broj muslimana, uglavnom doseljenika i izbjeglica, popeo na 4,2 milijuna

Religiozni život u Europi doživljava velike promjene, a samo kršćanstvo je na prijelomnici. Ipak se misli da će većina Europljana ostati religiozna i na kraju 20. stoljeća. To naslućuje i francuski kršćanski dnevni list „La Croix“ u jednoj dokumentaciji o sociološkim studijama ovoga stoljeća.

Prema tomu se 1990. godine 65% Europljana smatralo religioznim, što je veliko smanjenje u zadnjih 20 godina. Najsnažnije religiozno osjećanje bilježi se u Italiji, Irskoj i Španjolskoj. Najmanje se religioznima iskazuju u Francuskoj (50%) i

Nizozemskoj (48%). U tim zemljama se čak 23% i 34% pitanih izjasnilo nereligioznima. Valja reći da ova anketa nije obuhvatila istočnoeuropske zemlje. Jednom mjesечно na nekom religioznom skupu sudjeluje 62% pitanih, a na čelu su Irci (88%), slijede Nijemci (34%), Španjolci (49%) i Talijani (53%), dok su Francuzi uvjerljivo zadnji (17%). Svaki drugi Francuz naime kaže da pripada nekoj Crkvi ili vjerskoj zajednici, ali da nije praktični vjernik. Svaki drugi Europljanin je 1990. priznao duhovnu kompetenciju Crkve, iako

se bilježi očiti gubitak povjerenja u religiozne ustanove. Ljudi priznaju crkvenu kompetenciju u duhovnim potrebama i moralnim pitanjima, ali su za njih manje značajni crkveni odgovori na socijalna i obiteljska pitanja.

Prema brojkama iz 1996. u Europi se, s doseljnjem ili izbjeglištvom, povećao broj vjernika drugih svjetskih religija, premda židovi, muslimani, pravoslavci i budisti predstavljaju manjinu u pojedinim zemljama. Francuska je naprimjer zemlja s najvećim brojem muslimana (4,2 milijuna), ispred Njemačke i Velike Britanije. U njoj se nalazi i najvažnija židovska zajednica Zapadne Europe. Osim toga se u Francuskoj i Njemačkoj budizam širi velikom brzinom. Polovica francuskih budista nisu Azijati, a Francuska ima i najveći broj budističkih središta. ■

Piše:
Prof. Ante Svoboda

Varijacijama hrvatske narodne pjesme komponirana njemačka himna

Hrvatska narodna pjesma upotrijebljena je u varijacijama za njemačko-austrijsku himnu.

Hrvatski narod ima mnoštvo narodnih pjesama koje su nastale u svim mogućim situacijama, njegove burne prošlosti. Budući da je zemljopisni i kulturni položaj hrvatskih zemalja na raskršnici istoka i zapada, tako su i narodne pjesme sadržajno i melodijski različite.

Odlaskom u strani svijet nosili su naši ljudi to svoje glazbeno bogatstvo među strane narode i na taj način mnoge naše narodne melodije našle su se kao varijacije u kompozicijama stranih skladatelja.

Da potvrdim i upotpunim ovu svoju misao, a posebno naslov moga priloga, navest ću nekoliko čvrstih podataka. Veliki skladatelj Josip Haydn rođen je 31. ožujka 1732. u Rohrau, Gradišće. Tu je živio do 1740., kada odlazi u Beč. Kad god mu prilike dopuštaju dolazi u Gradišće, a od 1761. do 1790. stalno živi u Železnom (Eisenstadt, Gradišće) kao dirigent i kompozitor kneza Esterhazija. Od 1795. pa do svoje smrti Haydn u zimsko doba živi u Beču a kad nastupi lijepo vrijeme vraća se opet u svoje rodno Gradišće. Kada se se sve te godine zbroje, može se reći da je Haydn veći dio života proveo u Gradišću, dakle u izravnom dodiru sa živom glazbenom kulturom gradišćanskih Hrvata.

Haydn je nevjerojatno mnogo komponirao i to na svim područjima glazbe. Više od stotinu simfonija, više od osamdest gudačkih kvarteta. Tako je među ostalim od 1797.-1798. komponirao šest gudačkih kvarteta Op. 76., koji su poznati pod imenom „Erdödy“ kvarteti. Treći od tih kvarteta, Op. 76 br. 3, kao drugi stavak ima sljedeću formu: „Tema s varijacijama“.

Veliki skladatelj Josip Haydn umro je u Beču 1809. godine.

1841., dakle trideset godina poslije Haydnove smrti, njemački pjesnik i filozof Hoffmann von Fallersleben (1798.-1874.), pravo mu je ime bilo August Heinrich Hoffmann, napisao je tekst Deutschlandlied (njemačka himna).

Za pjevanje Deutschlandlied-a netko (tko i kada nisam mogao pronaći u lite-

raturi) je podmetnuo temu iz spomenutog Haydnovog kvarteta.

Prema tome Haydn nije komponirao njemačku himnu, već je netko četrdeset godina nakon njegove smrti uzeo temu drugog stavka navedenog kvarteta i toj melodiji prilagodio tekst (ili obrnuto) dotične pjesme Hoffmanna von Fallersleben. Tako je nastala austrijska (carevska) i njemačka (državna) himna na varijacijama hrvatske narodne pjesme.

Godine 1880. izlazi iz tiska knjiga Franje Kuhača „Južno-slovenske narodne popievke“, i tada četrdeset godina nakon Hoffmanna v. Fallersleben, došlo je do sljedećeg senzacionalnog otkrića.

U toj knjizi na strani 89 pod brojem 897, Kuhač navodi narodnu pjesmu, koju je zabilježio u Čembu, županija Železno-Gradišće, a u istoj knjizi na stranama 93, 94, 95, 96 i 97 navedeno je pet istovjetnih pjesama iz uže Hrvatske (pjesme broj 899 do 903). Iz priloženog notnog materijala slijedi da je napjev austrijske carske i njemačke državne himne melodija Haydnovog gudačkog kvarteta. Dakle, tema nije Haydnova, već je Haydn hrvatsku narodnu popijevku upotrijebio sebi za temu i napravio varijacije, koje su kasnije upotrijebljene za njemačko-austrijsku himnu. Osim toga ustvrdilo se da je Haydn kao i neki drugi kompozitori (npr. Smetana: „Miš mi je polje popasel“ u „Vltavi“) upotrebljavali naše narodne pjesme u svojim kompozicijama.

Autentičnost ovog mog pretraživanja potvrdio je i dr. Jerko Bezić iz Instituta za etnologiju i folkloristiku iz Zagreba. U svom pismu od 17. srpnja 1998. on piše: „U slučaju melodije za njemačku himnu njezino je hrvatsko porijeklo očito jer raspolažemo s mnogo zapisa iz Gradišća i iz Hrvatske“. Postavilo se i pitanje Haydnovog mogućeg hrvatskog porijekla, jer sličnih prezimena ima dosta kod Hrvata (Haydn, Hajdinjak, Hajdinjaković itd.). Mislim da sam notnim prilogom dokazao da je hrvatska narodna pjesma upotrijebljena u varijacijama za njemačko-austrijsku himnu. ■

RAMSKA
MUČENICA

Diva

Zakoni života, nove impresije, usvojeni ili nametnuti obrasci pospreme mnoge činjenice u jednu osobitu vrstu pamćenja; ono nije aktivno na razini svijesti, ali postaje arhetipsko i funkcionira kao kolektivno pamćenje.

Mnogo je materijalnih i duhovnih spomenika iz baštine bosansko-hercegovačkih Hrvata, izloženih dirigiranim ili spontanim razornim elementima, potonulo u zaborav, a nemali broj je istisnut iz hrvatske baštine, historiografskim ili političkim premisama. Objektivnog promatrača ovo ne začuđuje ako računa s činjenicom da je stoljeća mraka turske okupacije i islamizacije Bosne jedino uspjela kako-tako premostiti Franjevačka provincija Bosna Srebrena uz divljenja dostojan postotak naroda, kao jedina zapadna komponenta.

Ta hrvatska komponenta u Bosni i Hercegovini očuvala se ne snagom oružja, niti ekonomske moći, već prvenstveno snagom svjedočenja bezbrojnih mučenika. Nitko im nije mogao ukrasti uspomenu na mučenike, makar su grobovi, kako često susrećemo izraz u našim martirologijima, *ignoto loco*, ili uništeni. Iole studiozna analiza pokazat će da je i narodna predaja slijedila jedan obrazac, koji nije dopustio stvaranje mitova od tisuća mučenika Hrvata u Bosni i Hercegovini: fratara, pučkih tribuna, domoljuba, poniženih djevojaka i žena, osakaćene djece. Taj obrazac uokviruje s ljubavlju sve žrtve u jednu viziju, koja neprijatelja pobjeđuje praštanjem, a žrtvu čini za njegov narod izvorom nade i snage. Tertulijanov izreka: *Krv mučenika, sjeme kršćanstva*, ovdje je povijesno snažno potvrđena.

Najčešći martirološki motiv pučke tradicije jesu djevojke, čija je čast brutalnom silom, poglavito turskih silnika, bila radikalno stavljena na kušnju. Mnoge su izabrale smrt. Samo u Rami ima nekoliko lokaliteta sa sačuvanim materijalnim znakovima koji čuvaju uspomenu na takve mučenice: Cvitin grob, između Šćita i Podbora, sada pod vodom, Lucijin grob na Draševu, na Gračacu, Marina pećina, te najznajniji Divin grob na Kedžari. Lik Dive Grabovčeve ne objedinjuje kao reprezentant sva motive osobnih drama: kao ius primae noctis, stradavanje mladenaca i svatova, grube otimačine,

Grabovčeva

Cvijet neispisanog
kršćanskog martirologija

odvođenje u ropstvo i sl., ali ona se po nečem izdvojila iz mnoštva inačica i postala mjesto hodočašćenja; najprije kroz drugi period od 150 godina pretežitom djevojaka i mladih žena, a u zadnjih nekoliko godina do 8000 mladih ljudi iz Rame, Širokog Brijega, Duvna, Posušja, Kupresa, Uskoplja, te drugih krajeva iz Hercegovine i Dalmacije.

Već 1895. fra Jeronim Vladić primjećuje da oko lika Dive Grabovčeve postoje elementi snažnog emotivnog i moralnog naboja. Oni su već u pučkoj tradiciji i pobožnosti konkurirali s najsnažnijim kršćanskim svjedocima. U svrhu znanstvenog utemeljenja čitave priče on je početkom 20. stoljeća pozvao dr. Ćiru Truhelku, tadašnjeg priznatog arheologa, etnologa i povjesničara i stavio ga u nezahvalan položaj da znanstvenim

Zlo u mraku ima oči,
a na svjetlu oslijepi.
Dolazi se pješice, odlazi s krilima.
Sve se ostavi netaknuto
i sve se ponese Zauvijek!

Poruka ramske djevojke mučenice Dive očuvana u čistoći kamena u društvu munja i orlova

metodama dotakne nedodirljivo. Grob na Kedžari je otkopan i pronađena je lubanja pravilnih crta djevojke od 17 godina. Ovaj nalaz, idilični doživljaj Rame, te dovoljno sačuvanih elemenata u pučkoj predaji, bili su dr. Truhelki inspiracija za povijesno-sentimentalnu pripovijest o djevojci mučenici Divi Grabovčevoj iz Rame: „Djevojački grob“, Zagreb 1922.

Kasnija variranja lika Dive Grabovčeve u hrvatskoj književnosti: Fra Blago Karačić, *Diva Grabovčeva* (pučka tragedija), Duvno 1978; Ivan Aralica, *Graditelj svratišta*, Zagreb 1986; Dubravko Horvatić, *Diva Grabovica* (pripovijest za djecu), Zagreb 1987., veliko su obogaćenje, no sreća je da nitko od literata nije obogaćujući intervencijama zatrpao pristup arhetipskoj tradicijskoj građi. Hermeneutička interakcija izvorne tradicije i novih okolnosti stvaralački je ostala u okvirima kršćanskih nacrtā. Štoviše ovaj vulkan suptilne, ničim do Božjom providnosti zaštićene, ljepote, zahvaljujući literarnom premošćivanju, do naših dana ostao je aktivan.

U nezaštićenoj ljepoti prisutni su svi elementi dostatni za dramaturgiju trage-

dije, koja se u inačici Dive Grabovčeve događa u prvoj polovici 19. stoljeća, i koja traje unatrag do iskonskog sukoba dobra i zla i bitni je dio svake ljudske drame: Najljepša od mnogih ramskih ljepotica, što su dolazile na zgarište Gospine crkve i Franjevačkog samostana na Šćitu, koji odolijevaju zaboravu od 1687. kada su ostali bez Gospine slike, fratarā i velikog dijela puka što pobježe u Cetinsku krajinu, bila je kći Luke Grabovca iz Brainova Doca (Zahuma) – Diva Grabovčeva.

Neuobičajen je u Rami kanon ljepote. Ženska ramska nošnja, po dizajnu i materijalima kao da ima svrhu prigušiti fizičku ljepotu, a paletom je svedena na tri boje: crvenu, bijelu i crnu. Nešto se i dan-danas u Rami sačuvalo od ovog kanona. On nema manihejski pristup tijelu, ali ima otvoren pogled za ulogu ljepote u oslobađanju čovjeka. Nježnost i ljepota, makar u nekim okolnostima bile opasan dar, ostaju dar za nešto. Diva u pravom smislu postaje ljepotica i kolektivna sestra svih u Rami onoga trenutka kad progovara dušom slobodne žene, birajući radije smrt nego život s bogatim begom Kopčićem. Prihvatanjem mučeničke smrti spašeno je više od ženske časti. Spašen je neuprljani pojam slobode kao mogući odgovor na svaku silu. To je vrhunsko priznavanje Boga. Jedino ljudsko što ostaje nedohvatljivo zlu jest sloboda, koja se radikalno manifestira u izboru ljubavi i smrti. U duhovnosti ramskog puka Diva postaje znak novih mogućnosti za one koji vjeruju da ljubav i smrt ne mogu zajedno vladati svijetom i da je ljubav Bog.

Tako dvije žene postaju u Rami nezao-bilazne na putu rasta i sazrijevanja: Gospa i Diva. Gospa – Majka od Milosti, čašćena kao nikad dohvatljivi horizont Božjih obećanja i naših mogućnosti, majka prisutna u mnogim stradanjima, ali i čudesnim buđenjima iz pepela, draga i lijepa, pred kojom se može šutjeti, biti slab i biti shvaćen.

Diva – sestra, prijateljica, zaručnica, živa u ljepoti Ramkinja, što i dan-danas hodočaste na njezin grob da bi iz dubina, iz visina, iz daljina čule nepotrošivu poruku Neba, vjerujući da Nebo daruje neprolaznu ljepotu onima koje uzmognu biti svjedokinje, otvorene knjige dobrote i hrabrog prihvatanja života u slobodi darivanja i onda kad je cijena smrt.

Vran planina postaje po Divi mjesto dubljih susreta s izvorom života. To je planina koja se ne da uprljati.

Skulptura Dive Grabovčeve, rad akademskog kipara Kuzme Kovačića, postavljena usred divljine Vrana, darovana društvu munja, medvjeda i orlova, umjetnički je izazov prirodi i čovjeku: *prirodi*, da čudesno reagira na lirski raspjevanu skulpturu, da joj dadne svoju boju i štiti je kao što samu sebe zna štiti; *čovjeku*, da dolaskom na ovo mjesto doživi kako su mučenici izvan domašaja naših robovanja i straha, kako ovakva mjesta nisu prikladna za generiranje mržnje, već u njihovoj blizini prepoznavamo logiku opstanka blagosti i nježnosti na ovom svijetu, u kojem nedostaje upravo pokretačke vjere, da tko god svjedoči za Dobro, čini to s Božjim znanjem, i tko god čini zlo, čini to zbog mraka u sebi i oko sebe.

Možda je Kedžara u Vranu mjesto gdje možemo prepoznati, upoznati, i zavoljeti logiku opstanka naroda, koji je rodio Divu: tijelom, maštom, dušom i patnjom.

Mijo Džolan

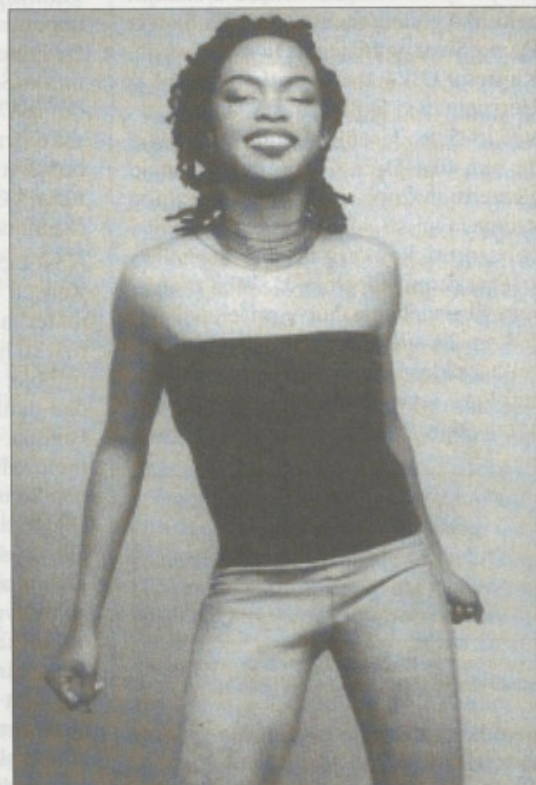
Današnje ramske djevojke u drevnoj ramskoj nošnji

LAURYN HILL, DOBITNICA NAGRADE GRAMMY 1999.

Čistoća srca piše najljepšu glazbu

Novom izvedbom soul-klasika „Killing me softly“ hip-hop grupa „The Fugees“ postigla je 1996. svjetski uspjeh. Njihov drugi CD „The Score“ prodan je u 17 milijuna primjeraka, te je time najprodavaniji hip-hop album svih vremena. Ljubitelji glazbe i kritičari skrenuli su još 1993. pozornost na Lauryn Hill, pjevačicu ove grupe. Lani se pojavio njezin prvi samostalni album „The Miseducation of Lauryn Hill“. Dvadesettrogodišnja umjetnica iz New Yereya ističe da naslov ne treba uzeti baš doslovice. U njezinim tekstovima ne radi se o promašenom odgovoru, nego o životnim zadaćama za koje nema rješenja ni u

jednoj školskoj knjizi. Ti tekstovi obuhvaćaju širok spektar tema, od socijalno-političkih pitanja do osobnih osjećanja. Pjesme su joj ponekad humoristične, ponekad ljutlile, ali nikada ogorčene. „Pjesma koja me najviše dira jest pjesma o mom sinu Zionu. U toj pjesmi dolazi do izražaja bol koju sam morala proći. Ono što je započelo kao problem, postalo je najsvjetlijom i najvažnijom točkom mogega života“, kaže Lauryn.

Mlada i produhovljena pjevačica Lauryn Hill

Ethan Hawke,
Julie Delpy
Foto:
Concorde –
Castle Rock/
Turner

Wir haben keine **Ahnung,**
wo wir hingehen.
Eingetaucht ins **Leben**
wie Äste im Fluß,
flußabwärts fließend
in der Strömung gefangen.
Ich trage dich,
du trägst mich.
So könnte es sein.

Auszug aus dem Gedicht
aus dem Film „Before sunrise“

U veljači je nagrađena s čak pet prestižnih američkih glazbenih nagrada Grammy, pa i onu za najbolji album godine. Taj album zauzima mjesecima prva mjesta na američkim top listama te je među najprodavanijim glazbenim ostvarenjima. I ona potječe iz siromašne obitelji, ali joj slava i novac nisu udarili u glavu. Unatoč slavi i nedostatku vremena ona nade vremena za rad u dobrotvornoj udrugi kojoj je suosnivačica, a koja nastoji pomoći djeci s ulice. Mnogi su naprosto zadivljeni njezinim lijepim tekstovima i glazbom: „Čistoća srca piše najljepšu glazbu“, odgovara Lauryn Hill.

Hip-hop

Hip-hop je nastao kao glazba među crnačkom mladeži. Na ulicama Bronxa u New Yorku ova se subkultura mogla neometano razvijati. Sprayeri, koji su uljepšavali sive zidove zgrada u Bronxu, i breakdanceri dali su hip-hopu glavno obilježje. Glazba se sastoji od pjevanja i govora koji se izmjenjuju ritmom (bas i bubanj). Kasnije se hip-hop razvio u dva smjera: East- i Westcoast. Danas postoje različiti stilovi i sadržaji hip-hopa, koji se opet miješaju s drugim jezicima i glazbenim smjerovima. ■

Hrvatska: Kultura i društvo na kraju 20. stoljeća

Dugogodišnja tradicija okupljanja studenata i akademičara u Njemačkoj nastavlja se i u četvrtom desetljeću. Ove godine predavači su bili iz Düsseldorfa, Berlina i Zagreba. Ingeborg Fülepp s Visoke škole za tehniku i komunikacije održala je predavanje „Hrvatska i novi mediji“. Pritom je predstavila nove medije i njihovo korištenje u Hrvatskoj. Zanimljivo je bilo kada je gđa Fülepp, koja je četiri godine provela na američkom sveučilištu u Harvardu, a od 1992. godine živi u Berlinu, za dostignuća na području novih medija izjavila da Hrvatska ne zaostaje za svijetom, već da je bila i jest vodeća u svijetu. Tu je navela čitav niz primjera počevši od zagrebačke škole animiranih filmova, jedne od tri najjačih u svijetu, zatim zagrebačkog muzičkog biennala te kino-klubova u Zagrebu i Splitu, škole fotografije Toše Dabca te na kraju vrlo uspješne video-umjetnosti oko Sanje Iveković i Dalibora Martinisa.

Ingeborg Fülepp je predstavila i projekt *Mediascape*, pokrenut u Zagrebu 1993. godine, koji se održava svake godine u muzeju za suvremenu umjetnost u Zagrebu, s popratnim simpozijem i međunarodnom izložbom o novim medijima. Drugi predavač je bio Seid Serdarević, član uredništva „Cicera“ – magazina za umjetnosti iz Zagreba. On je izložio predavanje s temom: „Hrvatska kulturna zbilja devedesetih“. Prošetao se kroz sva umjetnička područja u Hrvatskoj osamdesetih i devedesetih kako bi zaključio, primjerice, da književnost, da stožernog časopisa kao što je to za osamdesete bio „Quorum“, za devedesete – nema. Naglasio je da je kriza književnosti proizašla uz uvođenje PDV-a ali i iz krize izdavaštva i knjižarstva. Žalostan je podatak da u čitavoj Hrvatskoj postoji još samo sedam knjižara u kojima se mogu kupiti sve knjige objavljene u Hrvatskoj.

Treći predavač bio je Frano Prcela, dominikanac iz Düsseldorfa, a održao je predavanje pod naslovom: „Kriza društva, a gdje je Crkva“. Prcela je u uvodu svojeg predavanja prikazao hrvatsko iskustvo granice te ideologiza-

Hrvatski akademski savez održao svoj 31. duhovski Susret od 21. do 24. svibnja u mještascu Cursdorf u Tiringiji. Tema: Hrvatska: Kultura i društvo na kraju stoljeća. Posljednjeg dana Susreta 60-ak sudionika posjetilo Weimar, europski grad kulture u ovoj godini.

ciju katoličanstva u sukobu s islamom, pravoslavljem i komunizmom. Zatim je naveo sve najvažnije utjecaje na današnje društvo u Hrvatskoj: pad komunizma, raspad Jugoslavije i izbijanje rata, da bi konstatirao da u Hrvatskoj vlada oduševljenje bez pokrića, prevelika vezanost za prošlost te nekritičnost unutar samoga društva. Crkva kao institucija koja je čuvala narod bila je zajedno sa svojim ljudima prisutna u preokretu krajem osamdesetih i početkom devedesetih.

Ljudi Crkve u Hrvatskoj bili su čak ministri. Neki svećenici su bili u političkim strankama, predsjednik Hrvatskog svjetskog kongresa je također svećenik. Prcela je o stanju Crkve i društva citirao izjavu jednog poznanika koji je rekao: „Društvo u Hrvatskoj nam je onakvo kakva nam je Crkva“. On je na kraju izlaganja postavio tri zadaće ili izazova: čišćenje i pročišćavanje vlastite prošlosti, zatim personalizaciju vjere, dakle napuštanje kolektivismu odnosno kristijanizaciju osoba a ne naroda, te napuštanje etničkog i folklorističkog kršćanstva u susretu s modernim društvom, ili riječima Drugog vatikanskog koncila – posadašnjenje vjere. Umjesto duhovne obnove društva potrebna je koncilaska obnova Crkve, glasio je zaključak Frane Prcela.

U večernjem kulturnom programu priredena je izložba slika Borisa Žure, hrvatskoga slikara iz Berlina, predstavljanje časopisa „Cicero“ i videoprojekcija nekoliko hrvatskih video-ostvarenja. Na sam dan Duhova misu je u hotelu za sve sudionike slavio fra Anto Batinić.

Sudionici 31. susreta Hrvatskog akademskog saveza zadnjeg dana boravka u Thüringenu posjetili su Weimar, ovogodišnji glavni grad europske kulture, gdje su u razgledanju grada posjetili povijesna mjesta djelovanja njemačkih vrsnih književnika (Goethea, Schillera, Wielanda), glazbenika Bacha, Liszta, te umjetnika Lucasa Cranacha i skupine pod nazivom Bauhaus.

Na Susretu se ove godine okupilo 60-ak hrvatskih studentica i studenata iz raznih dijelova Njemačke, a najviše iz Berlina, Koelna, Frankfurta, Stuttgarta, Wuppertala. Sudionike Susreta pozdravila je i konzulica za kulturu hrvatskoga veleposlanstva, ispostava Berlin, dr. Zdenka Weber. Ovom prigodom izabrana je i nova uprava HASA-a: K. Tušek, predsjednik, Koeln; J. Balić, dopredsjednica, Frankfurt; M. Bilandžić, rizničarka, Koeln; M. Obert, tajnik, Tuebingen; M. Dukić, član, Berlin i A. Batinić, dušobrižnik, Frankfurt. Nova uprava će u suradnji sa starom prirediti i sljedeći Susret.

A. Legović i A. Batinić

Završna rasprava na Susretu HAS-a 1999.: Ingeborg Fülepp, Seid Serdarević, Frano Prcela i Alen Legović

HANNOVER –
25. OBLJETNICA MISIJE

Veličanstvena

Svečanim misnim slavljem, koncertom, akademijom i izdavanjem monografije HKM Hannover obilježila svoj srebrni jubilej

Puna tri dana trajala je svečanost obilježavanja 25. obljetnice Hrvatske katoličke misije u Hannoveru. Vrhunac proslave bio je u nedjelju 26. svibnja, kada je zagrebački nadbiskup mons. Josip Bozanić u 12 sati predvodio svečano misno slavlje. Hrvati Hannovera i okolice ispunili su crkvu sv. Marije do posljednjega mjesta. U ime cijele zajednice nadbiskupa je srdačno pozdravio o. Mario R. Marinov, voditelj Misije. Nadbiskup Bozanić je u uvodu kazao da je i obilježavanje srebrnoga jubileja Misije slavlje naše vjere, prilika da se Bogu iskaže zahvalnost za milosti u prošlosti, ali također i prigoda da se upre pogled u budućnost. Nazočnim vjernicima nadbiskup je u propovijedi prenio pozdrave hrvatskih biskupa iz Hrvatske i BiH. Slavljenje Boga na hrvatskom jeziku u tuđini jest znak posebne Božje blizine. U životu je bitno naše usmjerenje prema Bogu i njegovu Sinu Isusu Kristu, koji nam je pokazao put u život, u vječni život. A život kršćana je, kako je to rekao i papa Ivan Pavao II., hodočašće prema kući Očevoj. U današnjem društvu, koje uveliko živi kao da Boga nema, kršćani moraju svjedočiti Božju prisutnost u svijetu i svome

Izložba „Lijepa naša domovino“ u misijskim prostorijama privukla je pozornost mladih Hrvata rođenih u Hannoveru. Hoće li neke potaknuti da se vrate u domovinu?

životu. To će najbolje postići ako budu otvoreni Bogu. Za uzor današnjim kršćanima nadbiskup Bozanić je u više navrata istakao blaženoga A. Stepinca. Potom je naglasio: „Hvala Bogu, na kraju ovoga stoljeća imamo svoju državu. Molimo da svakim danom bude sve bolja. Vama, braćo i sestre, hvala za sve dobro što ste učinili, osobito za vrijeme domovinskoga rata. Dobrota će biti naplaćena kad-tad, od Boga sigurno. Potrebno je strpljenje“.

Vjernici Misije darovali su nadbiskupu i prinosu darova i jednu umjetničku sliku, a u molitvi vjernika su posebno molili da u našoj domovini uvijek bude kruha za sve, tako da ga nitko ne bude morao tražiti u tuđini. Misu su koncelebrirali o. Marinko Zadro, provincijal

hrvatskih dominikanaca, fra Josip Klarić, delegat za hrvatsko dušobrižništvo u Njemačkoj, Alfons Berger, referent za strance u biskupiji Hildesheim, svi bivši voditelji Misije u Hannoveru: dominikaci Josip Šimić, Nikola Mioč i Ljudevit Jedud, kao i voditelji okolnih hrvatskih katoličkih misija don Mile Miljko (Hameln), dr. Josip Mrkonjić OP i don Ante Ivančić (Göttingen). Misi su pribivali mjesni župnik Schultz i umirovljeni biskup Hildesheima i veliki hrvatski prijatelj Pachowiack. Pod misom je pjevalo šibensko pjevačko društvo „Kolo“. Na koncu mise nadbiskup Bozanić je pozvao vjernike na zajedništvo i slogu, te da mole za mir. Zahvalio mu je provincijal Zadro.

Poslije mise je u misijskoj dvorani priređen svečani objed za uzvanike, šibenske pjevače, članove župnoga vijeća i za sponzore.

Na objed je stigao i biskup Hildesheima dr. Josef Homeyer. On je čestitao Hrvatima srebrni jubilej Misije i izrazio radost što i na području njegove biskupije djeluju 4 hrvatske katoličke misije. U nastavku svoga govora biskup Homeyer je ukratko izvjestio nazočne o svom putovanju u Beograd s kojega se upravo bio vratio. Spomenuo je međutim samo patnje i tjeskobu srpskoga naroda i založio se za pre-

Župnik o. Mario Roko Marinov pozdravlja nazočne a posebice pjevačko društvo „Kolo“ iz Šibenika.

proslava

stanak savezničkog bombardiranja Srbije, ali patnje i progone albanskoga naroda s Kosova nije ni jednom riječju spomenuo. Taj dio govora naišao je na nerazumijevanja kako kod nazočnih Hrvata tako i kod Nijemaca.

Inače, nadbiskup Bozanić je iste večeri i službeno pohodio biskupa Homeyera u Hildesheimu. Vjernicima Misije jubilej je čestitao i hrvatski veleposlanik u Bonnu dr. Zoran Jašić, koji je zajedno s hrvatskim konzulom iz Hamburga gosp. Šimatom, bio i na svetoj misi. Misi su pribivale i provincijalne poglavarice hrvatskih dominikanki, koje pastoralno djeluju u Hamburgu, i Marijinih sestara, koje od početka pastoralno djeluju u Hannoveru.

Obilježavanje misijskoga jubileja započelo je pak već u petak navečer, 14. svibnja, u crkvi sv. Marije. Te je večeri održana svečana akademija na kojoj su govorili provincijal Zadro i delegat Klarić, dok je o povijesti Misije govorio župnik M. Marinov. U glazbenom dijelu programa tri je skladbe izvelo šibensko pjevačko društvo „Kolo“, a na klaviru je svirala Meira Mičuda, mlada hrvatska klaviristica, rođena 1981. u Hannoveru. Glavna točka programa bilo je predstavljanje monografije o

Biskup Hildesheima
Josef Homeyer
i zagrebački
nadbiskup
Josip Bozanić
u srdačnom
razgovoru

Misiji Hannover. Monografiju je predstavio i prikazao fra Anto Batinić, urednik „Žive zajednice“ iz Frankfurta. Ta je monografija napisana na hrvatskom i njemačkom jeziku, a ima četiri dijela: Pozdravi (biskup Homeyer, nadbiskup Bozanić, provincijal Zadro, delegat Klarić); Povijest Misije (J. Šimić, N. Mioč, Lj. Jedud. dr. M. Nuić, M. Marinov); Druge aktivnosti (R. Kopjar); Osvrti i izazovi (dr. S. Jurić, dr. T. Vušić, dr. V. Lasić, F. Prcela). Nakon toga je konzul Šimat u misijskim prostorijama otvorio izložbu pod nazivom „Lijepa naša domovina“.

I u subotu, 15. svibnja, drugoga dana obilježavanja srebrnoga jubileja Misije, u gradskoj kongresnoj dvorani, zbilo se

jedinstveni kulturni događaj. Šibensko pjevačko društvo „Kolo“, koje ove godine slavi 100. obljetnicu postojanja i pjevanja, izvelo je cjelovečernji koncert duhovnih i hrvatskih drevnih pjesama. Šibenčani su oduševili sve nazočne u prepunoj dvorani. U sklopu koncerta nekoliko skladbi na klaviru virtuosno je odsvirala već spomenuta mlada pijanistica Meira Mičuda.

Tako je izdavanjem monografije, koncertom i svečanim misnim slavljem veličanstveno obilježena 25. obljetnica službenog postojanja te 30. obljetnica pastoralnog djelovanja hrvatskih dominikanaca u Hannoveru, u kojem se sljedeće godine održava Svjetska izložba (Expo).

Crkva sv. Marije bila je prepuna. U prvom redu bili su mladi u hrvatskim narodnim nošnjama

Pozdrav domovini

Zdravo da si, domovino mila,
Moja majko, zdravo, zdravo bila!
Pozdravlja te vjeran sinak tvoj.
Iza duga, teška putovanja
Tvome licu on se opet klanja
I pruža ti vrući cjelov svoj.

Primi, majko, primi cjelov rado,
Vjeruj, nikom takvoga ne dadoh,
Nit ću dati u životu svom.
Ljubav kojom ovaj cjelov zbori,
Bez takmaca uzorito gori,
Gori samo na oltaru tvom.

Mila zemljo! Da te k svojim grudim
Pritisnuti mogu, kako žudim,
Zagrlit te o j da imam vlast!
Srce bi ti izjavio bilom
Neizrečnu, na tvom krilu milom
Kuju sada opet kušam, slast.

Oj sretna se ćutim, opet sretna,
Kao sužanj iza dugoljetna
Tamnovanja kad stupi na zrak;
Kao brodar izgubljen na moru,
Otimajuć život svoj ponoru,
Kad ugleda bliža žala trak.

Kroz suze te gledam od radosti,
Ne mogu se nagledati dosti.
Željna duša rastopljena sva
Razlijeva se po licu tvojemu,
Sve milujući – mila si u svemu,
Majko onom koj' te ljubiti zna.

Prođoh svijet na sve četir strane,
Vidjeh kraje toli opjevane
Kojim slava do nebesa vri,
Svi su lijepi u svojemu resu,
Svi su lijepi, al svi skupa nijesu,
Što si, majko, meni samo ti.

Ti si meni sve što zovem svojim,
Sve što ljubim, sve što željom gojim,
I bit ćeš mi kroz danaka broj
Koje mi je sudba odredila. –
Zdravo, zdravo, domovino mila,
Pozdravlja te vjeran sinak tvoj!

Petar Preradović

Domovini

Gore nebo visoko,
Dolje more duboko:
A ja u sredini,
Noćnoj u tišini,
Mislim na te, mla jedina
Premilena domovina!

Slabe barke smjeli lijet
U daleki strani svijet;
U njem strani ljudi,
Jezik stran i čudi,
A u tebi sve poznano,
Došao kasno ili rano.

Tko te ne bi ljubio,
U te doći žudio,
Bio b' iz kamena,
Srca nesmiljena.
Zalud sunce drugdje sija,
Moga srca ne razgrija!

Nemoj, buro, bjesniti,
Smjeli brod mi slomiti,
Nu ako se skrši,
I moj život svrši,
Tad odnes' te vi valovi
Miloj zemlji cijelov ovi.

Antun Nemčić

Zorica Anušić

Moj dom

Ja domovinu imam; tek u srcu je nosim,
I brda joj i dol;
Gdje raj da ovaj prostrem, uzalud svijet prosim,
I... gutam svoju bol!

I sve što po njoj gazi, po mojem srcu pleše,
Njen rug je i moj rug;
Mom otkinuše biću sve njojzi što uzеше,
I ne vraćaju dug.

Ja nosim boštvo ovo – ko zapis čudotvorni,
Ko žića zadnji dah;
I da mi ono padne pod nokat sverazorni,
Ja past ću ūtomā.

Ah ništa više nemam; to sve je što sam spaso,
A spasoh u tom sve,
U čemu uvijek mi negda vas srećan se je glaso
Kroz čarne, mlađe sne!

Kroz požar, koji suklja, da oprži mi krila
Ja obraz pronijeh njen;
Na svojem srcu grijem već klonula joj bila
I ljubim njenu sjen.

I kralje iznijeh njene i velike joj bane,
Svih pradjedova prah,
Nepogažene gore i šaren-đulistane
I morske vile dah.

...Ja domovinu imam; tek u grud sam je skrio
I bježat moram svijet;
U vijencu mojih sanja već sve je pogazio,
Al ovaj nije cvijet.

On vreba, vreba, vreba... aj ja je grlim mûkom
Na javi i u snu,
I preplašen se trzam i skrbno pipam rukom:
O, je li još te tu?!

Slobode koji nema, taj o slobodi sanja,
Ah ponajljepši san;
I moja žedna duša tom sankom joj se klanja
I pozdravlja joj dan.

U osamničkom kutu ja slušam trubu njenu
I krunidbeni pir,
I jedro gdje joj bojno nad šumnu strmi pjenu
U pola mora šir!

Sve, cvjetno kopno ovo i veliko joj more
Posvećuje mi grud;
Ko zvijezda sam, na kojoj tek njeni dusi zbore,
I... lutam kojekud.

Te kad mi jednom s dušom po svemiru se krene,
Zaorit ću ko grom;
O, gledajte ju divnu, vi zvijezde udivljene,
To moj je, moj je dom! Silvije Strahimir Kranjčević

Zavičajju moj

Zavičajju moj.
Sam i sanen, dalek, molitven.
Kad se vratim, poljubiti ću ovu zemlju.
Rumen od krvi poljubac bit će moj,
Žaran od ljubavi bit će šapat moj.
Kad se vratim, poljubiti ću ovu zemlju.

Kad se vratim, sjat će sunce na obzorju.
Crna noći teška si mi bila.
Crna noći, do smrti se radaš.
Kad se vratim, sjat će sunce na obzorju.
Kad se vratim, poljubiti ću djevojku.
Šunjo moja, kakvu ljubav zboriš?
Morna krvi, kakvom žudnjom goriš?

Kad se vratim, poljubiti ću djevojku.
Kad se vratim, nosit ću nadu u rukama.
Sjat će ruke, ko da zlato nose,
zablistat će ruke novim sjajem svijeta.
Kad se vratim, nosit ću nadu u rukama.
Zavičajju moj.
Sam i sanen, dalek, molitven. Oto Šolc

*Brief des
Delegaten*

Einheit in der Vielfalt

Liebe Leserinnen und Leser der *Lebendigen Gemeinde*,

in den Monaten Mai und Juni zeigt sich uns die Natur von ihrer aller schönsten Seite, alles atmet die ganze Fülle des Lebens.

Ich denke, dasselbe läßt sich auch von unserer Pastoralarbeit in den kroatischen katholischen Missionen in diesen zwei Monaten sagen, denn sie sind reich an religiösem Leben. Es ist die Zeit der Kommunionfeiern und der Firmfeiern. Kinder und Jugendliche nehmen intensiver am religiösen Leben teil und die Erstkommunionkinder und die Firmlinge ähneln in dieser Zeit den Blumen auf der Wiese.

Diese zwei Monate sind auch die Monate der Wallfahrten zu den Marienwallfahrtsorten in ganz Deutschland. Tausende kroatischer Wallfahrer pilgern nach Birnau, Deggingen, Hildesheim, Neviges, Marienthal, Zwiefalten, Altötting... Von Zeit zu Zeit hat der gläubige Mensch das Verlangen, sich auf den Weg zu machen, mit Gebet und Gesang, und eine Kerze vor dem Marienbild anzuzünden. Bei der Wallfahrt erfährt der Mensch, daß er auf dem religiösen Weg nicht allein dasteht. Er ist nicht allein mit seinen Sorgen und Problemen, aber auch nicht allein im Gebet und in der Freude. Bei den Wallfahrten in Deutschland kann man das Pfingstbild der Kirche erleben. Gläubige verschiedener Sprachen und Nationalitäten haben abwechselnd den Kreuzweg gefeiert, den Rosenkranz gebetet, vor dem Marienbild Kerzen angezündet, Lieder gesungen und die Eucharistie gefeiert. Die Marienwallfahrtsorte haben sich, wenn auch nur für eine kurze Zeit, als

Urkirche an Pfingsten gezeigt, sie vereinen – verschiedene Nationen und Sprachen wo nur ein Herr ist, ein Glaube, ein Geist – Vielfalt in der Einheit.

Dieser Tage habe ich ein Rundschreiben an alle Pastoralmitarbeiterinnen und -mitarbeiter, SozialarbeiterInnen

Mosbach habe ich am Tag des Hl. Antonius besucht, eine Woche darauf war ich in der Mission Aalen.

In diesem Jahr feiern viele kroatische katholische Missionen ihr 25. Jubiläum. So hat die Kroatische katholische Mission Bonn kürzlich ihr Silbernes Jubiläum festlich begangen. Der

Die Firmgruppe aus der Kroatischen Katholischen Mission Offenbach hat sich durch das Vortragen geeigneter liturgischer Lieder auf die Feier der Firmung vorbereitet

und Priester gesendet und sie über unsere Wallfahrt in das Heilige Land informiert, die wir für den 21.–28.1.2000 planen. Wir möchten das große Jubiläum als Wallfahrer und Gläubige in der Heimat Jesu Christi feierlich begehen.

Bis heute habe ich 53 kroatische katholische Missionen besucht. Seit meinem letzten Brief habe ich die kroatischen katholischen Missionen in Ravensburg und in Freiburg besucht. Am Pfingstmontag war ich in der Mission Göppingen und ich habe an der Missionswallfahrt in Deggingen teilgenommen, wo ich den Kreuzweg gebetet, den Gottesdienst gefeiert und gepredigt habe. Die Mission

Zagreber Erzbischof Josip Bozanić hat zusammen mit mehreren Priestern den Gottesdienst zelebriert.

Viele von Ihnen werden bald in den wohlverdienten Sommerurlaub fahren. Ich wünsche Ihnen von Herzen, daß Sie diese Tage gut und angenehm verbringen, womöglich in Kroatien, am Meer, oder in Bosnien–Herzegovina, in den Bergen.

Allen Ihnen, liebe Leserinnen und Leser der *Lebendigen Gemeinde* wünsche ich eine gute Zeit und Gottes Segen. Viele Grüße bis zur nächsten Ausgabe der *Lebendigen Gemeinde*.

Ihr

P. Josip Klarić, Delegat

Warum Kroatisch keinesfalls

Das Buch „Hrvatski ili srpski – Zabluda i krivotvorine (Kroatisch und Serbisch: Irrtümer und Fälschungen) von Miro Kačić wurde 1995 als Ausgabe des Institutes für Linguistik der Philosophischen Fakultät in Zagreb veröffentlicht (1997 wurde es in die deutsche Sprache übersetzt). Es ist eine wissenschaftliche Monographie aus dem Gebiet der Linguistik, die sich durch ihre Thematik in die Untersuchungen der geschichtlichen Entwicklung der kroatischen Sprache, und besonders ihrer Beziehung zum Serbischen einfügt.

Aus diesem Buch werden wir ein paar wichtige Texte veröffentlichen.

Um dies besser zu erklären, machen wir uns mit den Grundlagen dieses nicht-existierenden (Dieses System kann nur existieren, wenn wir berücksichtigen, daß – begründet durch das Erwähnte – auch ein sloveno-kroatisches sprachliches Systems existiert [siehe weiter]) Systems bekannt. Worauf gründet die kroato-serbische Spracheinheit?

Zuerst wird die Einheit der südwestslavischen Gruppe beschrieben:

„Im Süden existieren zwei Gruppen: die südwestslavische (die kroatoserbische und slovenische Sprache) und die südostslavische (die makedonische und bulgarische Sprache). Die westliche Gruppe ist von der östlichen durch einige Eigenschaften getrennt, die sie von allen slavischen Sprachen trennen, eingeschlossen der südostslavischen. Am wichtigsten ist das Suffix-*ga* und die Verschmelzung von zwei Halbkonsonananten zu einem neutralen *d*, und außerdem unterscheiden sich die kroatoserbische und slovenische Sprache von allen slavischen Sprachen darin, daß sie keine palatalisierten Konsonanten aufweisen...“ (Brozović und Ivić 1988: 2).

Weiterhin trennt sich „das kroatoserbische Diasystem“ vom slovenischen: „Kroatoserbisch als Diasystem“ (Der Begriff der Sprache als „Diasystem“ ist in Frage gestellt. Die Frage, die sich nun von selbst aufzwingt ist, wie die Sprache als „Diasystem“ zu bestimmen ist. Leicht könnten sich die slavischen Sprachen unter dem Begriff des Diasystems ableiten [wesentlich ist die Auswahl der Kriterien], aber dann könnte man sagen: die slavische Sprache als Diasystem, etc.) der südslavischen Dialekte... Als einzige kennt sie die typische slavische Konstruktion *mi s tobom* in der Bedeutung „ich und du“ nicht, als einzige weist sie in den ältesten Schrif-

ten keinerlei Spuren im Genetiv auf -*u* auf...“ (Brozović und Ivić 1998: 2).

Auf Grund des Genannten stellt sich die Frage: warum bildet sich nun kein kroatoslovenoserbisches Diasystem – trotz ähnlicher linguistischer Kriterien? (Hier wird die Zuverlässigkeit der Argumentation nicht in Frage gestellt, sie ist ausgezeichnet, aber sie relativiert die Auswahl der Kriterien durch die Bestimmung der Grenzen des Diasystems) Wenn es so ist, weil sich das Slovenische vom „Kroatoserbischen als Diasystem“ in den angeführten Eigenschaften trennt, warum geht man keine weitere Klassifizierung ein: die Futurbildung *će dođem*, durch die man dann die typischen serbischen Dialekte trennen würde? Von der Auswahl der Elemente hängt daher der Grad der Gemeinsamkeit ab.

Zur Illustrierung der Strittigkeit solch eines Kriteriums berücksichtigen wir eine andere Eigenart: Die 1. Pers. Pl. des Verbs im Präsens -*mo* und 2. Pers. -*te*. Diese Eigenarten vereinen die slovenische Sprache mit der kroatischen und der serbischen Sprache, aber in der slavischen Welt schließen sich ihnen auch das Slovakische (in Teilen) und das Ukrainische an; allerdings trennt das Element -*mo* das Čechische, Slovaksche (in Teilen), Makedonische und Bulgarische, die -*me* aufweisen, bzw. Russisch und Bulgarisch (-*em*). Übrigens schließen diese Elemente das Italienische dem Slovenischen, Kroatischen, Serbischen, Slovakschen und Ukrainischen an. (Das ist eine ad absurdum geführte Behauptung.) Wem würde es in den Sinn kommen, daß sich Italienisch in der gleichen Sprachgruppe mit Kroatisch oder irgendeiner anderen slavischen Gruppe befindet? In Wahrheit wäre das Italienische (wie auch Latein) nach einigen typologischen Eigenschaften dem Kroatischen näher als der

französischen Sprache. Wie übrigens Bernard Pottier treffend sagt:

„L'étude typologique se situe au niveau le plus général de la description linguistique. Elle suppose une caractérisation de l'ensemble des phénomènes qui constitue une langue. Elle est en premier lieu descriptive puis comparative. Elle tente de dégager les grandes lignes du comportement linguistique.“

Es ist offensichtlich, daß uns Manipulationen durch solche Elemente nirgendwohin führen. Schlagen wir daher einen anderen Weg ein. Das Futur wird uns klar die Gruppe unbestreitbarer serbischer Dialekte kennzeichnen.

1. Wie wir schon aus dem Buch von Pavle Ivić gesehen haben, betrifft dies den Prizren-Timok-Dialekt: „Die Idiome in diesen Gebieten haben eine analytische Deklination und Komparation, sie kennen den Infinitiv nicht und kennen die Unterscheidung zwischen langen und kurzen Silben nicht...“ (Ivić 1985: 22), „und sie haben das Futur mit *će će da pričam, će pomremo*...“ (Ivić 1985: 113). Vgl. Kapt. 15, S. 147
2. „Der Gebrauch des Infinitivs in den östlichen Idiomen (Smederevo-Vršac-Dialekt; M.K.) ist sehr eingeschränkt... In den östlichen Idiomen findet sich ein Futur vom Typ *ću dođem*.“
3. „Der Gebrauch des Infinitivs (im Kosovo-Resava-Dialekt; M.K.) ist eingeschränkt, aber er existiert jedoch als Kategorie...“ Das Futur wird oft mit unveränderlichem *će* für alle Personen gebildet, darüberhinaus oft auch ohne *da*: „*će se ranimo*“. (Vgl. Kapt. 15, S. 147)

Bei der Betrachtung des Vojvodina-Šumadija-Dialektes müssen wir auch den Gedankengang von Miloš Moskovljević berücksichtigen: (Über den Vojvodina-Dialekt und über „die Umsiedlung der Serben mit Arsenije III“ vgl. Kapt. 15, S. 149).

„Daher halte ich das, was Prof. Belić nebenbei erwähnt, als konkretes Faktum, daß heißt, daß die charakteristischen Züge des Šumadija-Srem-Idioms, die es von dem Kosovo-Resava-Idiom trennen – ihrem Ursprung nach ikavisch und nicht jekavisch sind. Meiner Meinung nach sind diese Ikavismen Reste der ikavischen Ureinwohner...“ (Moskovlje-

Kroatoserbisch sein kann (II)

vić 1929: 119-120). Und wie bekannt, „finden sich diese Ikavismen in Bosnien und Hercegovina (und nicht nur dort; M.K.) größtenteils unter den Mohamedanern und Katholiken“ (Moskovljević 1929: 119). „Wenn die Ikavismen und andere charakteristische Züge des Zentralslavedialektes eine Folge der Vermischung des Kosovo-Levak-Dialektes und des Jekavischen sind, dann wäre diese Folge auch südlicher bemerkbar, dort wo sich der Kosovo- und der ekavische Dialekt seit Menschengedenken gegenüberstehen; übrigens hat sich um Kraljevo und weiter am Ibar nirgends solch ein gemischtes Idiom entwickelt...“ Solch eine Sicht der Ikavismen stört Pavle Ivić, und so wird er über die Arbeit Moskovljevićs sagen: „Präzise Beobachtungen vom Vordringen des Ekavischen ins westliche Serbien, aber ohne genaue territoriale Betrachtung mit nur wenigen Unterlagen. Eine strittige Auffassung der Ikavismen“ (Meine Hervorhebung [M.K.]) (Ivić 1985: 83), da sowohl er als auch Moskovljević wohl wissen, daß „Katholiken und Mosleme ikavisch sind“ (Moskovljević 1929: 119-121).

Interessant scheint mir auch Miloš Moskovljevićs Überlegung nicht nur deshalb, weil sie meine Behauptung (Vgl. Kapt. 15, S. 147) unterstützt: „Es ist interessant, daß Vuk überhaupt nicht vom Šumadija-Idiom spricht, das sich wahrscheinlich zu dieser Zeit schon an der Grenze des 'südlichen', 'Resava' und 'Sremer'-Dialektes formte.“ (Moskovljević 1929: 118). Abhängig vom Blickwinkel lassen sich „die ikavischen Elemente“ unterschiedlich auslegen; sicherlich ist die schwächste Auslegung jene, die auf den Konsonanten und morphologischen Änderungen gründet, da jene dann auch in anderen ekavischen Dialekten erscheinen würden. Stärker scheint mir die These über die wechselseitigen Berührungen, sie findet ihre Bestätigung auch in dem ekavisch-ikavisch gemischten Dialekten.

Die Beziehung der slawonischen ekavischen Idiome zu den vojvodinischen Dialekten ist offensichtlich (Vgl. Kapt. 15, S. 150). Sie ist unter der Berücksichtigung der Tatsache, daß sich diese Idiome gemeinsam in einer hundertjährigen zivilisatorischen und staatsrechtlichen Umgebung befanden sowohl natürlich als

auch normal. Berücksichtigen wir auch dieses: „In der Posavina (Savegebiet) finden wir eine ikavische Aussprache, aber an vielen Stellen auch eine halbjekavische (mit Kombination des Types *dite: djeteta*, [vielleicht kann auch dieses die „phonologischen und morphologischen“ Unterschiede erklären.] abhängig, ob der Vokal *Jat* lang oder kurz war), während die Podravina (Draugebiet)-Idiome hauptsächlich ekavisch sind, was sie an die vojvodinischen annähert (aber dennoch impliziert das nicht, daß der Wechsel von *Jat* in einer entwickelten Verbindung der ersten und zweiten Idiomzone existiert [es ist nicht klar, warum „nicht impliziert“])“ (Ivić 1971: 43).

Weil Kroatisch und Serbisch in verschiedenen Studien den südslavischen Sprachen zugeordnet werden, und daher dann die Schlußfolgerung über die Identität/Verschiedenheit gezogen wird, müssen wir noch einmal auf einige Tatsachen aufmerksam machen. Wenn auch die Einteilung der slavischen Sprachen in westslavische, ostslavische und südslavische Sinn macht, ist doch ihr Sinn in der geographischen Verbreitung dieser Sprachen einzigartig. Aber auch diese geographische Bestimmung muß in Frage gestellt werden. Die südslavischen Sprachen sind südlich in Beziehung zu den westlichen und östlichen. Aber wo sind die nördlichen? Als ob der Bestimmungspunkt der Osten wäre, von dem aus dann die westslavischen Sprachen westlich sind, und die südslavischen Sprachen südwestlich. Die westliche Bestimmung der westslavischen Sprachen stimmt nicht mit der geographischen Bestimmung des westlichen Europa überein, da die westslavischen Sprachen geographisch vor allem Mitteleuropa angehören. Das ist ein wahres logisches Durcheinander. Die Rechtfertigung liegt auch nicht in irgendeinem

genetischen Sinne, weil keinerlei genetische besondere Beziehungen dieser Gruppen existieren. Das ist keine zivilisatorische Bestimmung: da die Sprachen dieser so bestimmten Gruppe verschiedenen zivilisatorischen Kreisen angehören. Vielleicht ist das eine Frage der typologischen Nähe. Aber auch das ist nicht wahr, weil einige westslavische Sprachen (beispielsweise Slowakisch und Tschechisch) in vielen Eigenschaften den südslavischen näher sind (dem Kroatischen und Slovenischen) als einigen westslavischen Sprachen (dem Polnischen beispielsweise). Eine detaillierte Gliederung dieser Problematik ist nicht Inhalt dieser Arbeit. Ich nehme hier eine Andeutung wegen der Hinterfragung des Begriffes der südslavischen Sprachgemeinschaft vor, die, wie mir scheint, als geographische Bestimmung im zivilisatorischen Sinne ihren einzigen Sinn findet; im linguistischen Sinn nur dann, wenn sie als Gruppe von Sprachen im Kontakt und mit den aus ihr hervorgehenden Untersuchungen gebraucht wird. (Der Begriff der südslavischen Sprachen kann zum Irrtum führen, aus dem sich dann die Existenz der südslavischen Ursprachen herleiten ließe, wie man es manchmal macht; das ist eine wissenschaftlich nicht beweisbare und unbegründete Behauptung) Wie dem auch sei, vom dialektalen Standpunkt aus können wir mit Sicherheit sagen, daß das serbische sprachliche Diasystem sprachliche Besonderheiten besitzt, die es beispielsweise mit dem Bulgarischen (Wir haben mit Recht nicht gefunden, daß der Begriff des Diasystems als Beweis der Existenz noch einer Phantomkonstruktion nützlich wäre, die man makedonobulgarische Sprache nennen würde) teilt, und die in keinem Fall dem kroatischen sprachlichen Diasystem angehören. ■

FREIBURG

Kroatischer Orden an den Präsidenten der Caritas

Den Orden des Kroatischen Pleter (Flechtornament) bereichte gestern der kroatische Botschafter in Deutschland, Zoran Jašić, an den früheren Präsidenten des Deutschen Caritasverbandes, Georg Hüssler, sowie an

dessen Nachfolger als DVC-Präsident, Hellmut Puschmann. Präsident Franjo Tuđman hatte beide wegen ihrer besonderen Verdienste für die Republik Kroatien mit diesem Orden ausgezeichnet. ■

NEUERSCHEINUNG

Bischof Mussinghofs Buch über Stepinac

Heinrich Mussinghof, Aloisius Kardinal Stepinac. Erzbischof von Zagreb (1898–1960) Märtyrer des Glaubens

Als Aloisius Kardinal Stepinac am 10. Februar 1960 starb, sagte sein Studienkollege und Freund, Bischof Isidor Markus Emmanuel von Speyer: „Mit Kardinal Stepinac ist einer der besten unseres Jahrhunderts in die Ewigkeit gegangen. Als ich die Kunde von seinem Tod erhielt, hatte ich nur einen Gedanken: Ein Heiliger ist gestorben!“

Gregor Kardinal Agagianian, Patriarch von Armenien und Präfekt der Kongregation für die Glaubensverbreitung, sagte: „Ich weiß nicht..., ob ich Ihnen meine Teilnahme oder meine Glückwünsche aussprechen soll, denn auf Erden habt Ihr Kroaten einen hervorragenden Führer und Kämpfer verloren, jedoch im

Himmel einen mächtigen Fürsprecher und ein helles Beispiel bekommen, das uns alle führen muß.“

Seine letzte Ruhestätte fand der Bekenner und Märtyrer Christi in der Krypta des Domes zu Zagreb. Am 3. Oktober 1998 sprach Papst Johannes Paul II. ihn im Marienwallfahrtsort Marija Bistrica selig und erinnerte damit auch an das Leiden und Sterben vieler Priester und Gläubigen, die unter kommunistischer Bedrückung gelitten haben.

Ein Leben für Wahrheit, Recht und Gerechtigkeit – ein Leben im Vertrauen auf Gott, der größer ist als alle Mächtigen dieser Welt: „In te, Domine, speravi!“ Unter diesen Wahlspruch hat Aloisius

Die Zeit ist kurz,
um Beweise
unserer Liebe
zu geben,
und wir leben
nur einmal.

Maximilian Kolbe

Stepinac seinen bischöflichen Dienst gestellt, seine Gefangenschaft erlitten und sein Leben hingegeben.

In der folgenden Kurzbiographie habe ich aus veröffentlichten Schriften und Nachrichten ein Lebensbild des kroatischen Kardinals nachgezeichnet und nacherzählt, um es denen zugänglich zu machen, die diese Zeit nicht erlebt oder vieles nicht gehört oder vergessen haben. Wir müssen an die Leiden der Christen erinnern.

(Heinrich Mussinghof,
Bischof von Aachen, aus dem Vorwort)

EIN BUCH, DAS JEDER KROATE KENNEN SOLLTE!

Der Slawist Auburger rechnet mit dem Serbokroatismus ab

Leopold Auburger: „Die Kroatische Sprache und der Serbokroatismus“, Gerhard Hess Verlag, Ulm 1999. 454 Seiten, DM 49,80

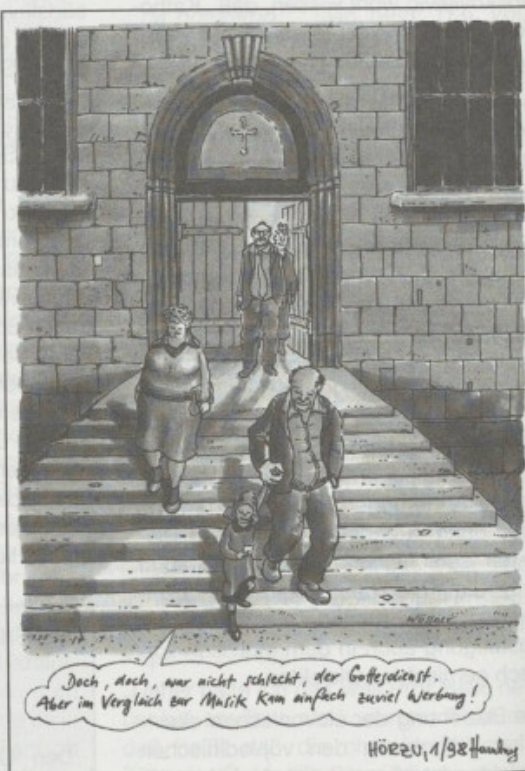
Seit Jahren hat sich der Gerhard Hess Verlag in Ulm südeuropäischen Themen zugewandt. Nun legt er ein hochaktuelles Buch des Slawisten Leopold Auburger vor: „Die kroatische Sprache und der Serbokroatismus“, das nach dem geschichtlichen Scheitern des Serbokroatismus eine Lanze für die Kroatistik bricht und fundiert die Entwicklung des Kroatischen als Sprache darstellt.

In acht Perioden behandelt der Autor die Geschichte der kroatischen Sprache, die Verdrängung der Kroatistik durch die Serbo-

kroatistik und die Reroatisierung von Sprache und Kultur unter politisch tragischen Bedingungen.

Auburger schuf ein Werk, das viel Faktenwissen vermittelt, aber auch grundlegende Betrachtung zum Thema Sprache und Heimat bietet. Er würdigt als „Hüterin des ethnischen Selbst der Kroaten“ auch die katholische Kirche, die religiösen und moralischen Grundwert der Kroaten und deren ethnische Konkretisierung.

Ein Buch, das jeder Kroate kennen sollte!

Bestellungen: Gerhard Hess Verlag
Postfach 2005, 89010 Ulm/Donau
R. Grulich
Bischof-Kaller-Str. 3, 61462 Königstein

FREIBURG – DARMSTADT – OFFENBACH

Krizmena slavlja

Svibanj i lipanj su mjeseci krizmenih slavlja u našim zajednicama. Tako je nedavno bilo u Freiburgu, Darmstadtu, Offenbachu i još nekim zajednicama

Freiburg – Svečanu krizmenu misu i podjelu sakramenta potvrde u Freiburgu je 29. svibnja imao dr. Franjo Komarica, banjolučki biskup. Biskupa su na početku pozdravili župnik fra Alojzije Duvnjak TOR, jedna krizmanica i predstavnik roditelja. Pečat dara Duha Svetoga biskup je podijelio 20 krizmanika iz HKM Freiburg te petoro krizmanika iz HKM Bad Säckingen. Oni su mu uzvratili lijepom pjesmom, sabranošću i konkretnim novčanim darom za potrebe opustošene biskupije. Naime, član ove Misije Stjepan Vuković darovao je biskupu Komarici 10 000,- DM, a misijska zajednica s krizmanicima 5 000,- DM. U koncelebraciji su sudjelovali mjesni njemački župnik, prelat Sauer, delegat Klarić, poljski i španjolski župnici i fra Božo Bugarija, voditelj HKM Bad Säckingen. Za biskupa, svećenike i članove župnoga vijeća Misija je u svojim prostorijama priredila svečani ručak.

Dan kasnije, u nedjelju 30. svibnja, mise je u Freiburgu slavio delegat fra Josip Klarić. Bio je to njegov službeni posjet ovoj zajednici. Vjernici iz Freiburga hodočastili su 21. svibnja u Lurd, zajedno s vjernicima iz HKM Gaggenau, u dva autobusa. I hodočašće u Rim od 1. do 5. lipnja privuklo je 15 krizmanika i 17 ostalih vjernika. Papa Ivan Pavao II. pozdravio je na audijenciji i „grupu hrvatskih hodočasnika iz Freiburga“. Freiburški hodočasnici su posjetili još Firencu i Padovu.

Offenbach – Darmstadt – Krizmeno slavlje u Darmstadtu, 5. lipnja, te u Offenbachu, 6. lipnja, predvodio je

„Primi pečat dara Duha Svetoga“, izgovara biskup Komarica mladoj krizmanici iz Freiburga, koja svake nedjelje u crkvu dolazi pola sata prije početka mise

mons. Slobodan Štambuk, biskup hvarsko-bračko-viški. Sakrament potvrde u Darmstadtu je primilo 27 krizmanika, a u Offenbachu 56. Župnici fra Nedjeljko Bekan (Darmstadt) i fra Nedjeljko Norac Kevo (Offenbach) srdačno su pozdravili biskupa i zahvalili u na dolasku među mlade hrvatske katolike u iseljeništvu. Isto su učinili i mladi koji su na obje mise srdačno pozdravili biskupa iz domovine i uručili mu prigodne darove. Biskup Štambuk im je za primjer neustrašive vjere stavio njihovu vršnjakinju Cassie, koja je zbog svoje vjere u Boga ubijena u masakru u školi u američkom gradu Littletonu. Bez vjerskoga odgoja, za koji su zaslužni njezini roditelji i zajednica, ta djevojka ne bi mogla biti takvim svjedo-

kom vjere i ljubavi. Zato je biskup u propovijedima posebice istakao da su roditelji prva crkva i glavni odgojitelji, da su upravo oni najodgovorniji za budućnost svoje djece. Na obje mise okupilo se mnoštvo vjernika. Biskup Štambuk susreo se s krizmanicima večer uoči krizme u Darmstadtu i razgovarao s njima. Na misi u Offenbachu biskup je posebno pohvalio lijepo i skladno pjevanje pjevačkoga zbora, osobito nastup nekoliko mladih solista. Krizmena slavlja nastavljena su svečanim objedima u krugu obitelji. ■

Ali, ja sam vjernik...

Iz samoga života proizlazi da se neki boje svršetka i neizvjesnosti života. Mislim međutim da se čovjek ne mora bojati. Ja se više ne bojim. Zbog iskustva smrti svoga oca i svoga brata, jer su obojica posve svjesno i posve

pribrano otišli u smrt. Ali ja sam vjernik pa to ionako stavlja to pitanje u jedno drugo svjetlo...

Bez vjere u Boga smrt je nešto konačno.

Wim Wenders, filmski redatelj

Moj dar za tebe

Poklanjam ti srce svoje, o Bože moj!

Čitaš li u njemu, kako je sretno kod tebe?

Ponekad je teško od tuge i briga, preteško od tereta ovoga života.

A ima i dana kada skače od radosti, veselja i sreće!

Za koga bi kucalo srce moje, ako ne iz ljubavi prema tebi?

U srcu svom sam sakrila svu svoju nadu, sve svoje želje i molitve!

Primi srce moje, o Bože moj, I s njime sve patnje i svu radost moga života!

Lidija

BERLIN

Svjedočenje vjere i zajedništva

HZ obilježila 15. obljetnicu. Ekumenski susret u Hrvat. kat. misiji. Hodočašće u Hildesheim. Vlač. Stipo Šošić o strahotama logorskog života. Proslavljen Dan državnosti.

U prigodi 15. obljetnice Hrvatske zajednice u Berlinu, u petak, 7. svibnja, u prostorijama zajednice, Blücherstr. 32, otvorena je izložba fotografija Željka Gašparovića „Sveta Hrvatska“. Cilj ove izložbe je „oteti od zaborava unutrašnjost crkvi, kako su nekad izgledale i ojačati u svima nama nadu da će jednog dana opet zasjati u svoj ljepoti“, rekao je gosp. Darko Ficko, ravnatelj pučkog sveučilišta u Novskoj. Također je kazao da su prema nekim podacima Hrvati sagradili preko 8000 crkava, crkvice i kapela na Božju slavu, a svaka osma, posvećena je Majci Božjoj. U novoosnovanoj požeškoj biskupiji, na području novljanskog dekanata, ukupno je bilo 30 crkvi i kapela. U domovinskom ratu neprijatelj je razorio deset, a ošteti tri crkve. Uz izložbu slika na programu te večeri bio je također blagoslov prostori-ja što ga je obavio fra Jozo Župić. Pozdravnu riječ uputila je gđa Mirta Mandić, vršiteljica dužnosti voditelja ispostave hrvatskog veleposlanstva u Berlinu. O povijesti HZ i njenom djelovanju na kulturnom, umjetničkom, sportskom i humanitarnom području govorili su: Ante Šalinović, urednik u berlinskom radiju SFB i Jasmin Kata-džić, predsjednik HZ. U glazbenom programu nastupili su: Tatjana Kubala

(glasovir), Stefano Mollo (violina), Neven Belamarić (operi pjevač), Predrag Marić (gitarist) i zbor HZ. Za sve uzvanike priređen je domjenak.

Isus Krist je naš mir

Na svetkovinu Kristova uzašašća održan je 10. po redu ekumenski susret svih kršćana Kreuzberga. Ovogodišnji susret po prvi put je održan u Hrvatskoj katoličkoj misiji, u crkvi sv. Klementa pod motom „Isus Krist je naš mir“. Sve sudionike na početku službe Božje pozdravio je domaćin susreta fra Jozo Župić. Službu Božju zajedno su slavili katolici i evangeli-ki Kreuzberga, te Sirijsko-pravoslavna zajednica Kreuzberga. Evanđelje je pročitano na aramejskom jeziku kojim se služio sam Isus. Pjevanje je predvodio naš crkveni zbor pod vodstvom s. Fabio-le Bobaš. Propovijed je održao svećenik Portugalske katoličke misije. Molilo se za mir u svijetu, a posebice za prestanak rata na Kosovu i povratak prognanih i izbjeglica na njihova ognjišta. Nakon službe Božje svi sudionici, a bio ih je lijep broj, družili su se uz kavu i kolače u misijskom centru. Za njih su plesale folklorne grupe Portugalske i Hrvatske katoličke misije. Kolekta od službe Božje, kao i utržak od prodane kave i kolača toga dana namijenjen je za Kosovo.

U Marijinoj katedrali

U godini Boga Oca, na Duhovski ponedjeljak, 24. svibnja hrvatski katolici Sje-verne regije iz devet misija: Berlina, Bremena, Braunschweiga, Göttingena, Hamburga, Hamelna, Hannovera, Kas-sela i Neumünstera okupili se u kate-drali Marijina uznesenja u Hildesheimu. Križni put predvodio je fra Jozo Župić. Vjernici su imali mogućnost izmiriti se s Bogom u sakramentu pomirenja. Misno slavlje predvodio je vlač. Stipo Šošić uz još desetoricu celebranata.

Kuća za mučenje

Nakon mise održan je kulturno-zabavni program u Parkhotelu Berghölzchen. Za zabavu je svirala grupa „Trend“. Prisutan je bio i hrvatski konzul iz Ham-burga. U pauzi programa potresno je bilo svjedočanstvo vlač. Stipe Šošića, dušobrižnika u Göteborgu u Švedskoj, koji je govorio o svome zatočeništvu u zloglasnim logorima: Keratermu, Omar-skoj i Manjači u kojima je proveo 90 dana i tu doživio torturu i mučenja, te jedva ostao živ. Prisutnima je pokušao svjedočiti o izdržljivosti čovjeka u isku-šenju zla, te snazi vjere u ljudskoj patnji. Pozorno ga slušahu stariji i mlađi. Nek-ima suze potekoše, a drugi uzdisahu naglas, jer „u onoj bijeloj kući“ u Omar-skoj, govorio je vlač. Stipo – bila je to kuća za mučenje – gdje su imali kojekakva sredstva kojima su mučili ljude – ležali smo jedan na drugom. Tu su bili ljudi prebi-jenih ruku i nogu, natečenih i iznakaženih lica od udaraca. Bila je to prostorija 4 sa 4 metra, a nas 30-tak. Židovi te prostorije bili su poprskani krvlju i ljudsk-im mozgovima. Ljudi su jaukali od bolova, neki su bili izvan sebe i buncali. Tu su i mene boli nože-vima i udarali nekim letvama. Soba je imala jedan prozor koji je bio otvoren, kroz njega su gle-dali u nas civili i vojnici. Oni su sa smiješkom i zadovoljstvom mirno promatrali muke tih ljudi. Taj njihov smijeh i to njihovo

Vlač. Stipo Šošić, o. M. R. Marinov, vlač. M. Miljko okruženi vjernicima u Hildesheimu

BAYREUTH

Radosti susreta

Vjernici Misije Bayreuth imali su treći godišnji susret u Bayreuthu prvoga svibnja. Susretu su bile nazočne sve tri sestrinske zajednice: Bamberg, Coburg i Rothenburg o.d.T. Bilo je to svojevrsno hodočašće unutar Misije. U crkvi Duha Svetoga misno slavlje i propovijed imao je naš svećenik dr. Vinko Kraljević. Nakon misnog slavlja slijedio je ručak i zabavno-glazbeni program. Nastupila je folklorna skupina iz Bayreutha, Stjepan i Ivan, te sastav „Srebrne žice“ iz Rothenburga o.d.T.

U lijepoj dvorani pokraj crkve sve prisutne pozdravio je Pavao Mikić. Pozdravima su se priključili i predstavnici misijskih podružnica. U svim zajednicama ove Misije obilježen je Majčin dan, spomendan Marije Pomoćnice i Dan državnosti.

Pavo Mikić

Župnik
Vinko Kraljević
u igri s djecom
ispred crkve

Vjernici za vrijeme
mise u Bayreuthu

► zadovoljstvo u meni, a mislim i u drugim ljudima, stvaralo je još veću bol. Tako je to trajalo danima, i nikad im nije bilo dosta. Oni su uživali. Tada sam bio zavidan onim ljudima koji su bili ubijeni. Ali i u tim teškim trenucima nada me nije napuštala da ću izdržati taj pakao.“ Organizator hodočašća i cjelokupnog programa u Hildesheimu vlč. Ante Kutleša, župnik HKM Braunschweig, postavljao je vlč. Stipu mnoga druga pitanja, a narod je pljeskom popratio vlč. Stipu koji je pred svima iznio samo mali dio onoga pakla kojim je prošao ne samo on nego i tisuće nevinih. Na kraju reče: „Čini mi se sada da ja to nisam proživio, jer toliko je bilo ružnoga i neljudskoga da je teško pomisliti da je sve to bila istina. Zapravo mislim da se sav taj pakao i ne može ni na koji način predstaviti. Zahvaljujem Božjoj milosti i vjeri da sam preživio.“

Dan državnosti

U prigodi Dana državnosti Republike Hrvatske, u prostorijama ispostave veleposlanstva Republike Hrvatske-Kurfürstendamm 72, otvorena je 27. svibnja izložba reprodukcija minijatura najvećeg hrvatskog slikara 16. stoljeća Jurja Julija Klovića-Croate, a Savez hrvatskih društava Berlina (koji čine B.C. Croatia, HKD „V.F. Mažuranić“, Hrvatska dopunska škola, HDZ, HKDU, H.K. „Lika“, Z.K. „Brodani“, Hrvatska zajednica, Hrvatski akademski savez, K.K. „Croatia“, N.K. „Croatia“ i Hrvatska udruga ugostitelja) organizirao je 29. svibnja od 10 do 19 sati nogometni turnir uz ponudu domaćih jela i pića. Svirale su grupe „Sloga“ i „Opres“.

Najbolje ekipe u nogometu bile su: „Croatia“ (10–12 godina); „Novi klinici“ (13–16 godina) i Zavičajni klub „Brodani“ (stariji). Sunčan dan pogo-

dovao je mnogima da iziđu iz svojih domova, te uz druženje, pjesmu i igru radosno proslave Dan državnosti. Organizatori će trebati razmisliti koji bi se sadržaji još mogli ponuditi, jer djevojčice i djevojke traže svoju šansu.

Izlet u Rügen

U prigodi 140. obljetnice rođenja Vladimira Frana Mažuranića, HKD „V.F. Mažuranić“ iz Berlina priredilo je 12. lipnja zabavu u dvorani Hrvatske katoličke misije pod nazivom „Budi svoj“. Uz bogat kulturni program za zabavu je svirala grupa „Domino“. Članovi društva imali su 5. lipnja izlet na otok Rügen – ukras Istočnog (Baltičkog) mora. Predsjednica Ana Wegener bila je zadovoljna što je društvo još jednom pokazalo da gaji ljubav prema kulturi i svemu što obogaćuje čovjeka današnjice da „bude svoj“

Jozo Župić

ZWIEFALTEN

Gospa – domaćica na pragu Očeve kuće

Na blagdan Presvetog Trojstva, 30. svibnja, održano je 19. hodočašće hrvatskih katolika biskupije Rottenburg-Stuttgart u marijansko svetište Zwiefalten. Hrvati su prihvatili zwiefaltensku Gospu kao svoju zaštitnicu i pomoćnicu ovdje u tuđini, te radosno i u velikom broju hodočaste k njoj.

U ranim jutarnjim satima brojni svećenici podijeliše hodočasnicima sakrament pomirenja, jer gotovo je nezamislivo da naš čovjek hodočasti Gospi, a da se ne ispovjedi kako bi u svetoj misi mogao mirno primiti Krista. Tek tada je njegov zavjet Gospi potpun.

U 11,30 sati oživje inače tiha i tajanstvena barokna crkva pjesmom vjerničkog mnoštva, predvođenog mješovitim zborom misije Stuttgart-Zentrum, pod ravnanjem sestre Nevenke Tadić. U procesiji dodoše svećenici, ministranti i mladi obučeni u narodne nošnje i donesoše pred oltar Pralik Gospe Velikog Hrvatskog Zavjeta. Dobrodošlicu i radosne pozdrave svima, a posebno gostu iz domovine, šibenskom biskupu mons. Anti Ivasu, uputio je vlč. Ivica Komadina. Prelat Jürgen Adam prenio je nazočnima oproštajne pozdrave biskupa Waltera Kaspera, koji napušta biskupiju Rottenburg-Stuttgart, i odlazi u Rim gdje

će obnašati dužnost tajnika vijeća za jedinstvo kršćana.

Euharistijsko slavlje predvodio je biskup mons. Ante Ivas uz koncelebraciju dvadeset svećenika. U svojoj propovijedi biskup Ivas između ostalog reče: „Ništa nije tako duboko ušlo i proželo našu hrvatsku povijest kao križ i Marija. Nije li nam domovina Hrvatska kao na križu (razapeta) između zapada i istoka, juga i sjevera Europe. I često smo bili izdavani, napuštani, krvarili smo probadani i opustošeni... zanijekani sve do imena, jezika i kulture. Ali mi smo radosni što smo ustrajno hodili za križem Kristovim usprkos mnogim svojim posrtajima i padovima kojih je u našoj povijesti bilo napretek. To sveto drvo križa cvjetalo je i rađalo mnogostrukim plodovima, koji su hranili našu kršćansku kulturu. Uvijek nas je to drvo križa vraćalo na sveti trag kojim su išli naši mučenici od svetog Nikole Tavelića do blaženog Alojzija Stepinca i mnogih drugih znanih i neznanih muževa i žena. A Gospa nas je pratila uvijek i posvuda. Odgajala nas i odgaja nas u vjeri da Boga dušom, srcem i životom veličamo.

Gospa će biti domaćica na pragu Očeve kuće“, reče na kraju propovijedi šibenski biskup, mons. Ante Ivas.

Umjesto molitve vjernika pročitana je Papina molitva Bogu Ocu za treću godinu pripreme za veliki jubilej 2000.

Slavlje je nastavljeno u šatoru koji mogao primiti tri i pol tisuće ljudi. Slobodna mjesta su bila rijetka. Nakon tjelesne okrijepe uslijedili su pozdravni govori. Gromkim pljeskom bio je pozdravljen generalni konzul Republike Hrvatske gosp. Ilija Vukanović, koji je nazočnima čestitao Dan državnosti. Govorili su još i predstavnik svećenika fra Josip Šimić, prelat Adam, biskup Ivas koji je prelatu Adamu darovao monografiju šibenskog kraja. Duhovne pjesme pjevali su zbor mladih i muška klapa iz Stuttgarta. Za zabavu i ples svirao je duo „Vrući led iz Göppingena.

Još jedno hrvatsko hodočašće, održano u ovoj godini Boga Oca na pragu trećeg tisućljeća, završilo je kao i uvijek pobožno i svečano – pobožnošću ispred križa u parku, podignutom svim žrtvama nasilja, i procesijom od crkve i blagoslovom s Presvetim. Svi su hodočasnici dobili sličicu s tekstom molitve Gospodnje, Očenaša. Dao Bog da Očenaš bude svagdanja molitva svih naših obitelji, kao što je bio neizostavni dio vjerničkog života naših djedova i pradjedova kroz dugih 13 stoljeća kršćanstva u Hrvata. **Stanka Vidačković**

Hodočasnici su se nakon mise našli pod šatorom u Zwiefaltenu. Šibenski biskup Ante Ivas i prelat Jürgen Adam sa svećenicima i suradnicima

BIRNAU

Po 27. put – ko

Hrvatska katolička misija Singen priredila je 30. svibnja 27. hodočašće Hrvata Gospi u Birnau na Bodenskom jezeru. Ovogodišnje hodočašće predvodio je zagrebački pomoćni biskup Josip Mrzljak koji je i slavio hodočasničko misno slavlje zajedno s voditeljem Misije Singen fra Stipom Biškom, župnikom dekanom iz Novog Zagreba Josipom Dujmovićem, ravnateljem „Glasa Koncila“ Nedjeljkom Pintarićem, misionarom u Švicarskoj i nekadašnjim misionarom, koji je započeo s hodočašćenjem Hrvata u Birnau, fra Antom Perkovićem i misionarom iz Austrije Jurajem Kostelcem.

Pod Gospinom zaštitom

Mnoštvo hodočasnika okupilo se i ove godine oko Gospe u Nevigesu

U Nevigesu se i ovoga Duhovskoga ponedjeljka okupilo mnoštvo vjernika (7000–8000) iz hrvatskih katoličkih zajednica Sjeverne Rajne-Westfalije. Došli su u ovo šumovito mjesto pomoliti se Majci Božjoj, te se provedeli na livadi pokraj crkve.

Križni put, na brdu iznad crkve, predvodio je vlč. Stjepan Penić, a neposredno prije misnog slavlja s. Ana-Marija Biško, predmolila je kronicu. Pobožnu molitvu naroda Božjega pratila je glazba i skladno pjevanje.

Glavni organizator i domaćin hodočašća, voditelj HKM Mettmann, fra Branko Brnas, pozdravio je na početku oca biskupa kotorskoga Iliju Janjića, te ga pozvao da svima okupljenima uputi svoju poruku i ujedno podari Božji blagoslov. Potom je gvardijan franjevačkog samostana i upravitelj svetišta p. Roland uputio pozdrave svima i zaželio im ugodan, blagoslovljen i plodan boravak u Nevigesu.

Središnju koncelebriranu misu predvodio je kotorski biskup mons. Ilija Janjić zajedno s 22 svećenika – uglavnom voditelji obližnjih hrvatskih misija. Asistirao je đakon, gospodin Grevelding, referent za strance u biskupiji Köln.

Biskupova propovijed sve je taknula u srce i potakla na ozbiljno razmišljanje: hrvatski katolici u dijaspori, u Njemačkoj

ali u Crnoj Gori – odakle dolazi biskup, trebaju se vratiti Bogu i Majci Božjoj. Prinosa darova bio je pun simbolike. Najprije su otac, majka i dvoje djece prinijeli obiteljsku sliku i molili da se vrati zajedništvo i ljubav u sve naše obitelji. Drugi dar bila je bolesnička štaka koju je prinio bolesni mladić. Bolestan na tijelu, ali veseo i zdrav u duši, pozvao je sve prisutne da potraže lijek kod nebeskog Oca, posebno za dušu. Zatim oltaru prilazi guslar koji svojim gromkim glasom ohrabruje oca biskupa

da sve naše sunarodnjake u Crnoj Gori osnaži i okrijepi vjerom i nadom u bolje dane.

Skladno pjevanje predvodio je, uz glazbeno ravnanje fra Branka Brnasa, mješoviti zbor HKM Mettmann. Na orguljama milozvučno je svirao gospodin Vjekoslav Babić iz Zagreba.

Poslije mise, biskup, svećenici i uzvanici (100), okupili su se na ručku u obližnjoj dvorani. Blagovalo se slasno uz diskretnu glazbu prijatelja iz Dubrovnika.

Malo zatim svi su se pridružili veselom raspoloženju na obližnjoj livadi gdje se održavalo pravo pučko veselje.

S. Ana-Marija Biško

Guslareva pjesma Gospi na čast u Nevigesu. Biskup I. Janjić, đakon H. Grevelding i vlč. Slavko Rako

Gospe u Birnau

Prije mise bilo je pokornočko bogoslužje, te je zbor izvodio duhovne marijanske pjesme. Hrvatske hodočasnike pozdravio je uime cistercita, koji su čuvari svetišta, prior samostana o. Michael.

Nakon mise bio je objed, a misijska folklorna skupina izvela je splet plesova iz različitih hrvatskih krajeva. Poslijepodne su se hodočasnici ponovno okupili u bazilici na molitvi i blagoslovu s Presvetim oltarskim sakramentom. Biskup Mrzljak podijelio je svima blagoslov, posebice obiteljima, djeci i vozačima. Hodočašće je i ove godine okupilo hrvatske iseljenike iz različitih krajeva Njemačke, Austrije i Švicarske. ■

PODRUČJE RHEIN-MAIN

Hrvati ponovno u Marienthalu

Hrvatske katoličke misije s područja Rajna-Majna imale su ove godine, nakon višegodišnje stanke, svoje duhovsko hodočašće ponovno u svetištu Mareinethal. Hodočašće je priredio fra Petar Vučemilo, voditelj HKM Mainz i svećenički predstavnik ovoga područja. Odziv na ovo hodočašće bio je izuzetno dobar. Prije križnoga puta u 12,30 sati bila je prilika za ispovijed. Koncelebriranu misu predvodio je i propovijedao mons. Vladimir Stanković, ravnatelj hrvatske inozemne pastve i generalni vikar zagrebačke nadbiskupije. On je u propovijedi istakao Mariju kao Majku Crkve, te naveo nekoliko Papinih citata izrečenih u hrvatskim marijanskim

svetištim. Marija je također majka proganika i izbjeglica, a i sama je na svojoj koži iskusila patnju i neizvjesnost izbjeglištva. Marija je pratila Hrvate na svim njihovim iseljeničkim putovima, a oni su joj podizali crkve i kapele u svim krajevima svijeta. Zato ne iznenađuje okupljanje Hrvata katolika u marijanskim svetištim diljem svijeta. Drugi dio hodočašća bio je u Rheingauhalle u mjestu Eltville. Ondje su hodočasnici mogli ručati u 15 sati, dok je u 16 sati održan kulturno-zabavni program, u kojem su nastupili pjevač Dražen Žanko i VIS „Bon Ton“. Ovo hodočašće nosi sa sobom jednostavnu poruku: I dogodine u Marienthal. ■

STUTTGART

Slavlje za pamćenje

Nezaboravni Lurd. Mladi u Rimu i Asizu. Majčin dan i tjelovska procesija. Nova adresa Misije.

Mala plesna skupina HKM Stuttgart na slavlju Majčina dana

Tradicionalno hodočašće u Lurd

Već petnaest godina zaredom hodočaste Hrvati iz Stuttgarta u najveće Gospino svetište Lurd. Tako je bilo i ove godine od 12.–16. svibnja. Četiri puna autobusa s 213 hodočasnika, predvođeni neumornim časnim sestrama: Nevenkom, Milom i Marijom te fra Marinkom, hodočastili su u ovo drago Marijino svetište. Zajedno s ostalim hodočasnici iz drugih hrvatskih katoličkih misija Berlin, Düsseldorf, Frankfurt, München, Ludwigsburg, Rosenheim, Mainz, Neuss, Mettmann, Stuttgart-Bad Cannstatt, Offenbach, Pforzheim, Ludwigshafen, Mannheim i Wiesbaden te iz francuske metropole Pariza, sudjelovali smo u večernjim procesijama moleći na hrvatskom deseticu krunice i pjevajući Gospine pjesme pred 20 000 Gospinih štovatelja. Oko 1 500 hrvatskih katolika, zajedno su slavili tih dana misna slavlja, zatim pobožnost križnog puta, a posebno je bilo radosno proslavljeno misno slavlje pred spiljom gdje se Gospa ukazala 11. veljače 1858. maloj Bernardici. Od te godine milijuni hodočasnika hrle u Lurd. Hrvatski hodočasnici su također u Lurdu posjetili i rodnu kuću sv. Bernardice. Vratili su se u svoje misije obogaćeni i radosni zbog nezaboravnog susreta s Gospom Lurdskom...

Od 20.–21. svibnja 70-tak mladih Misije u Stuttgartu, pod vodstvom fra Ivana Čugure i sestre Anke Mijić, hodočastili

su u vječni grad Rim te u grad svetog Franje – Asiz. O bogatoj povijesti Rima govorio im je fra Ante Akrap...

Majčin dan

Ovogodišnje slavlje Majčina dana u Stuttgartu privuklo je u prekrasnu dvoranu Liederhalle više od 2 500 posjetitelja. Svečani program započeo je pozdravom voditelja Misije fra Marinka koji je istaknuo da je ovo dan kada mislimo na one čestitke i dobre majke koje su svećenice, čuvarice i stožeri naših hrvatskih obiteljskih ognjišta; dan kada mislimo na herojske majke koje su hrvatskom narodu i Crkvi rodile mnogobrojnu djecu; dan kada mislimo na

veliki broj hrvatskih majki koje su kroz trinaeststoljetnu povijest našega naroda čuvala i sačuvala vjeru.

Nakon toga na pozornici su nastupile misijske sekcije: dječiji i zbor mladih, ritmičke grupe, folklorne skupine, tamburaši i muška klapa. Brojni posjetitelji su burno pozdravili goste iz domovine: grupe „Oleandri“ i „Romantik“ te poznate pjevače Zlatka Pejakovića i Doris Dragović. Svim majkama, a bilo ih je oko 600, fratri ove Misije fra Ivan i fra Marinko predali su simboličan dar – ružu te zahvalili svim darovateljima i brojnim sponzorima. Prihod od ove proslave, 10 000 DM, namijenili su invalidima domovinskog rata. Bio je to uistinu događaj za pamćenje.

Tjelovska procesija

I ove godine, 3. lipnja, u misijskom dvorištu proslavljen je svačano blagdan Tijelova. U misnom slavlju i procesiji ulicama Stuttgarta sudjelovalo je preko 3 000 vjernika. Misu je predvodio i propovijedao fra Ante Marić, župnik u Gorici-Sovićima, u Hercegovini. Propovjendik je u prpovijedi govorio o kruhu, onom egipatskom i onom euharistijskom, kao i našem svagdašnjem. U popodnevnom programu pod šatorom nastupili su tri „Gušt“, guslar Vlado Mikulić i pjevač Veseljko Rašić. Čisti prihod od ove proslave uputit će se za obnovu porušenih i oštećenih crkava u Lici.

Muška klapa HKM Stuttgart nastupa na svim važnijim misijskim svečanostima

Kod Gospe Lurdske

Nakon prošlogodišnjeg hodočašća u Međugorje vjernici naše Misije za Spasovo ove godine po prvi put su zajedno sa svojim župnikom fra Josipom hodočastili Gospi u Lurd.

Na put smo krenuli u srijedu uvečer. Unatoč lošem vremenu u autobusu je vladalo pravo hodočasničko raspoloženje, uz pjesmu i molitvu krunice.

U Lurd smo stigli u četvrtak poslije podne, a nakon smještaja i kratkog predaha našli smo se u svetištu.

Tu smo zajedno s vjernicima iz drugih hrvatskih misija iz Njemačke slavili sv. misu i zahvalili Majci Božjoj za sretan dolazak.

Navečer smo s mnoštvom hodočasnika iz cijeloga svijeta, s upaljenim svijećama, sudjelovali u procesiji unutar svetišta. Bio je to prizor koji se svakoga duboko dojmio, kada se iz tisuća grla zaorilo „Ave, Ave, Ave Maria“, na različitim jezicima, a ipak su tad bili svi jedno srce u zajedničkoj pjesmi i molitvi.

Drugi dan našeg hodočašća započeli smo sv. misom u prepunoj crkvi, a potom smo imali dovoljno vremena da svatko osobno obavi pobožnost Majci Božjoj, obiđe mjesto njezina ukazanja u spilji, da je moli za pomoć, utjehu i zagovor.

U večernjim satima imali smo prigodu zajedno s Misijom München proći put križa, sjetiti se Isusove muke i smrti, razmišljati o Marijinoj boli za raspetim Sinom i kroz pjesmu i molitvu biti još bliže.

U subotu, zadnji dan našeg hodočasničkog boravka u Lurdu, rano ujutro, u osvjetaj dana, još jednom smo ispred

spilje ukazanja slavili sv. misu, pristupili pričesti, pozdravili Gospu, molili za sretan povratak, a u poslijepodnevnom satima krenuli put Njemačke. Nakratko smo se zaustavili u Innsbrucku, razgledali grad i sretno stigli u Rosenheim. Vjerujem da je za sve nas ovo hodočašće bilo plodonosno, jer je većina vjernika izrazila želju dogodne poći opet u Lurd.

Ružica Lončarić

Hodočasnici iz Rosenheima u Lurdu

► U međuvremenu je u Stuttgartu održan tradicionalni festival djece i mladih (6.6.), slavlje prve pričesti (12.6.), blagdan sv. Ante, slavlje podjele sakramenta svete krizme (26.6.), a hodočašće u Padovu i Veneciju bilo je od 18. do 20. lipnja. U misijskim prostorijama održan je od 8. do 12. lipnja i tečaj pripreme za brak.

NOVA ADRESA HKM STUTTGART

Kao što smo već u prošlom broju najavili HKM Stuttgart, kao i socijalni ured Caritasa za Hrvate, od konca srpnja ima novu adresu:

HKM Stuttgart

Heusteigstr. 18, 70180 Stuttgart

Telefoni Misije ostaju isti:

0711/6403040, 6403049;

fax. 6493278.

Časne sestre i fratri već su preselili u stan na adresi: Staffenbergstr. 46, 70178 Stuttgart (samo nekoliko metara od nekadašnje misijske zgrade). ■

MÜNCHEN

Bit ćete mi svjedoci

Kotorski biskup mons. Ilija Janjić predvodio je i ove godine 8. svibnja podjelu sakramenta krizme u našoj zajednici.

Krizmenim uljem s riječima „Primi pečat dara Duha Svetoga“ on je ovoga puta obilježio 135 krizmanika. Biskupa je pozdravio voditelj Misije fra Petar Gulić te njemački župnik Konrad Vogt. Svečano misno slavlje uzveličao je mješoviti misijski zbor pod ravnanjem fra Ante Kreše Samardžića, a na orguljama je svirala s. Nikolina Bilić. Biskup iz „zaljeva sveta“ kako se ponekad nazove Boka Kotorska, slavio je središnju misu i u nedjelju 9. svibnja u crkvi St. Michael. Nakon mise razgovarao je s vjernicima ispred crkve i opisivao im teški položaj katolika u njegovoj biskupiji.

J. Sladoja

Župnik fra Petar Gulić kumovao je najstarijem krizmaniku u Münchenu

AUGSBURG

Svibanjske radosti

Pobožnost Mariji. Majčin dan. Hodočašće u Maria Vesperbild. Prva pričest.

Dragi Marijin mjesec svibanj uvijek je protkan osobitom duhovnom, pa i društvenom djelatnošću. Zahvalni smo Gospodinu da imamo na raspolaganju misijske prostorije, u kojima je i naša misijska kapelica, gdje možemo bez problema organizirati naše aktivnosti kroz tjedan. Već tradicionalno u ovoj Misiji održava se svibanjska pobožnost

Majčin dan proslavili smo 8. svibnja u Augsburgu – Johann Michael Sailer Saal. Gospodin Niko Radat i sestre Verena i Lucijana potrudili su se s našim mladima i najmladima pripremiti kratki program. Bilo je to, rekli bismo, osobno svjedočenje i klicanje majci, kao utjelovljenju ljubavi, pod motom: MAMA – TI SI LJUBAV! Sve pjesme i

Posjet je bio dosta dobar, ali ni blizu onakav kakav bi mogao i trebao biti.

Slijedila je zatim okrepa za one koji su bili gladni te pjesma i ples uz grupu „KEKS“ iz Schweningena, koja je oduševila sve prisutne.

Hodočašće u Maria Vesperbild

Maria Vesperbild je mjesto našeg misijskog hodočašćenja na Uzašašće. I ove godine je bilo tako. 13. svibnja okupio se dobar dio naše misijske zajednice u ovom svetišću. Neki su dopješačili (oko 35 km), a ostali su došli automobilima. Uz prethodnu prigodu za sv. ispovijed, svečana sv. misa započela je u 11.30 sati. Misno slavlje predvodio je fra Mićo Pinjuh a uz njega su bili fra Robert i fra Ivan. Slijedio je blagoslov vozila te ručak u prirodi.

Važno je spomenuti da smo u kišovitoj periodu svibnja svi bili u strahu kako će sve ovo proteći, a Gospodin nam je udijelio tako lijep i sunčan dan da ljepši nismo mogli ni poželjeti. To nam je omogućilo da u sabranosti i miru obavimo i svibanjsku pobožnost u samom svetišću. Započeli smo molitvom u crkvi u 16.00 sati te u mimohodu krenuli prema Gospinoj spilji pjevajući i moleći. Tu smo pred likom naše nebeske Majke otpjevali Lauretanske litanijske, zahvalili Bogu i, nakon što je fra

Augsburški prvopričesnici zahvaljuju roditeljima i vjeroučiteljima

povezana sa sv. misom. Uz biblijski tekst, koji se pročita na početku, svaki dan bude i prigodno razmatranje koje završi moljenjem jednog desetka ružarija. Zatim slijedi sv. misa uz aktivno sudjelovanje svih prisutnih i molitvom i pjesmom. Pokazalo se već odavno da naši vjernici žele takve pobožnosti a svojim odazivom to su i potvrdili. Uistinu je lijepo vidjeti dobro popunjenu našu misijsku kapelicu, a među prisutnima uvijek su dobro zastupljeni i mladi i djeca.

Posebno valja istaknuti 24. svibnja, tj. Duhovski ponedjeljak, kada je s nama na pobožnosti bila i grupa mladih iz Zagreba sa svojim prijateljima iz Njemačke. Uz uobičajenu svibanjsku pobožnost, koju je predvodio fra Robert, i pjevanje naše misijske zajednice, i oni su se uključili svojom pjesmom te porukom našoj zajednici. Druženje se nastavilo i nakon mise uz pjesmu, svjedočanstva mladih i ugodni razgovor. Svakako, bilo je to lijepo osveženje za sve prisutne.

recitacije u musicalu posvećene su majci – bilo Mariji bilo našoj tjelesnoj majci – a izveli su ih s oduševljenjem.

Hodočasnici HKM Augsburg u svetišću Maria Vesperbild

FRANKFURT

Vrhunac pastoralnog događanja

Fotografije svih malih pjevačica i pjevača bile su istaknute na plakatu

Mjeseci svibanj i lipanj i u Frankfurtu su istinski vrhunac pastoralnoga događanja. Započelo je proslavom Majčinoga dana 9. svibnja u dvorani Bikuz u Höchstu. U čast majkama plesale su mala i velika folklorna skupina, a nastupio je i dječji pjevački zbor pod vodstvom s. Pavlimire. Na koncu je svojim pjesmama prepunu dvoranu podigao na noge Zlatko Pejaković s grupom „Romantik“.

U gradskoj dvorani u Nordweststadtu održan je 22. svibnja četvrti dječji festival pod nazivom „Mikrofon je vaš“. Na festivalu je nastupilo 16 malih pjevačica i pjevača: Ivana Marijan, Ante Sičenica, Marija Budimir, Antonija Dragun, Ivana Vukadin, Jakov Zelić, Jelena Žaper, Marija Kozica, Suzana Gavac, Marija Bodrožić, Ružica Biluš, Kristina Jonjić, Danijela Đurinek, Mijo Lešina, Katja Bulić i Danijel Banović. Prvu nagradu publike osvojila je Marija Bodrožić s pjesmom „Marija Magdalena“, drugo mjesto zauzeo je Jakov Zelić a treće duet Katja Bulić i Danijel Banović.

Nagradu žirija dobila je Ivana Marijan za pjesmu „Idi i ne budi ljude“. Žiri su činili Sunčica Grubišić, Klaudija Maričić, Ivica Šponar i Irena Filippec. Pjevače je glazbom pratila grupa „Cibalia“ iz Offenbacha. U dvorani je bilo oko 300 gledatelja, a među njima je jedna američka Hrvatica. Ona je slučajno negdje u

Frankfurtu vidjela plakat za ovaj festival te odmah odlučila pogledati ga.

Konac svibnja i početak lipnja obilježili su najmlađi i mladi. Slavlje podjele sakramenta krizme priređeno je u subotu 29. svibnja u katedrali. Misu je predvodio i propovijedao mons. Đuro Gašparović, pomoćni biskup đakovačko-srijemski. On je krizmenim pečatom obilježio 116 krizmanika. Veselo je bilo i 5. svibnja, kada je sakramentu prve pričesti pristupilo 134 prvopričesnika. Oba slavlja bila su istinska obiteljska slavlja, utemeljena na vjeri u Boga, kao stijeni skladnoga obiteljskoga života i jamcu nade u budućnosti. ■

Nervoza u garderobi i trema pred nastup

▶ Mićo podijelio prisutnima hodočasnički blagoslov, razili su svojim domovima. Dan za pamćenje!

16. svibnja je bio dan prvopričesničkog slavlja u našoj misiji. Mala grupa, njih 13 prvopričesnika, koje je dobro pripremila s. Lucijana, od srca se radovala ovom danu. U misnom slavlju fra Robert je naglasio riječi jedne prvopričesnice koje je čuo prije mise: „Pater, ja nisam mogla noćas zaspati sve dotle dok nisam izmoli-la sve svoje molitvice“ – rekla mu je Marija. Upravo u takvom ozračju, povezanosti s Isusom Kristom, teklo je i misno slavlje u kojem su svi prvopričesnici zdušno sudjelovali svojim molitvama i recitacijama, a cijela crkva zanosno pjevala pod ravnanjem gosp. Nike Radata i s. Verene.

Potom smo u srijedu, 19. svibnja, priredili susret s našim ovogodišnjim prvopričesnicima i njihovim roditeljima u misijskim prostorijama. Uz tjelesnu okrepku kolačima, sokovima i ostalim napicima stvorilo se vrlo lijepo raspoloženje. A onda pod misom u 18.30 opet su naši „bijeli anđeli“ bili u punom elementu, svojim djetinjim glasovima prenijeli su zahvalu Gospodinu za sve lijepo što se dogodilo i njima i cijeloj našoj zajednici. Na kraju je fra Ivan zahvalio najprije Bogu te roditeljima i vjeroučiteljima i svima koji su pomogli da i ovo slavlje bude tako lijepo. A prvopričesnicima je zaželio da svojom nevinošću i jednostavnošću ostanu trajni zov na svetost i svojim obiteljima i svima nama.

I. Prusina

Živim

*Živim u ovoj tišini
koju mi ti daješ
U ovoj tišini
daješ se pronaći
Živim
u ovom pokretu
znajući
da mi je u svakoj minuti
život tako blizu
kao i smrt
Ali ja živim u ovoj minuti
I ti u meni
I ništa drugo nije mi važno
Ništa osim tebe
nije konačno uistinu
važno za mene Anke Maggauer*

ŠVEDSKA

Crkva postaje pravni subjekt

Prvi biskup Šveđanin nakon 400 godina. Biskupija od 165 000 katolika – većinom doseljenika i stranaca. Od 1.1.2000. godine Katolička Crkva postaje pravni subjekt i neovisna od države.

Kao što je već poznato katolici Švedske dobili su novog biskupa u osobi karmelićana Andersa Arboreliusa – prvog biskupa Šveđanina u posljednjih 400 godina. Odmah nakon svog imenovanja i posvećenja, želeći pobliže upoznati biskupiju, on čini posjete dekanatima i župama.

U Švedskoj djeluju mnogi nacionalni svećenici – Poljaci, Hrvati, iz španjorskog govornog područja, Talijani, Slovenci i mnogi drugi. Jedina biskupija sa sjedištem u Stockholmu broji 165 000 katolika koji su većinom stranci. Među njima jedna od većih skupina su i hrvatski katolici.

Nakon obilaska svih dekanata novi biskup pozvao je sve nacionalne svećenike na susret u Stockholmu.

Na početku susreta biskup je pozdravio sve nacionalne svećenike – njih 22 – i pozvao ih da skupa gradimo Kristovu Crkvu pod vodstvom Duha Svetoga. Švedska je mozaik različitih kultura, jezika i tradicija i mi imamo priliku da skupa gradimo jednu Crkvu u različitosti, da obogaćujemo jedni druge i što bolje obogatimo jedinstvo te ljepote vjere, ufanja i ljubavi. Prilika je to i zato što 2000. godina donosi promjene situacije za Katoličku Crkvu kao i za druge crkve u Švedskoj. Naime Katolička Crkva će postati pravni subjekt u državi, što do sada nije bila. To će biti prilika da Katolička Crkva iziđe iz katakombi na svjetlo.

Kako ćemo proslaviti godinu 2000.?

6. srpnja bit će 10. obljetnica dolaska pape Ivana Pavla II. u Švedsku. Istodobno to je blagdan Tijelova.

Godine 2000. bit će prevedeno Sv. pismo – a cijeli trošak prijevoda snosit će država – što je lijepi znak ekumenskog sudjelovanja.

Od 28. 6. do 2. 7. za cijelu Skandinaviju održat će se hodočašće u Vadstenu gdje su pozvani i svi nacionalni svećenici sa svojim vjernicima.

Kao što je poznato 2000. godine u Rimu će biti Svjetski dan mladih u kojemu će sudjelovati i mladi iz Švedske.

Ake Gönansson, laik, koji radi u biskupiji, predstavio je stari grad Uppsalu. Ondje ima jedan dvorac kralja Gustava Vase a blizu njega nalazi se stara katedrala. Kod dvorca stoji 5 topova koji su od 1593. godine kad je održan crkveni sabor. Ti topovi su uperjeni prema katedrali. Susret biskupa i svećenika bio je pod pritiskom kralja Gustava Vase i znamo što se dalje dogodilo. Tu je nastala državna „Crkva“ odijeljena od Rima. Crkva je postala institucija nad kojom država ima svu kontrolu. Tako je došlo do „rascrkvljenja“ Crkve. Posljedica toga danas jest:

U Švedskoj ima 800 000 aktivnih vjernika – to je oko 10 % od ukupnog stanovništva. Tu nisu uračunati katolici kojih ima 165 000, kao ni muslimani i ostali. Skupa s katolicima i ostalim 20% stanovništva su vjernici. Ostali ne pripadaju nikome i nisu ničiji – našalio se Ake. Godine 2000. švedska Crkva postaje samostalna i neovisna od države. S 1. siječnjom prestaje vlast države nad švedskom Crkvom.

Što to u praksi znači za Katoličku Crkvu? Danas je Crkva u Švedskoj ustanova a župe su samo idealna skupina (ideal förening) – to isto vrijedi i za sve nacionalne misije. S 1. siječnjem sve se to

mijenja, tako da će Kat. Crkva biti pravno priznata kao biskupija, koju vodi biskup uz pomoć svećenika. Crkva će imati od države priznato crkveno pravo, župe će imati isti statut kako imaju u cijelom svijetu. Biskup je taj koji je pred državom i drugim institucijama odgovoran.

Država će ubirati crkveni porez, od čega bi Crkva dobila svoj dio. Zakonom će biti uređeno da netko tko je član Kat. Crkve ne treba plaćati Švedskoj crkvi kako je bilo do sada.

Župe moraju imati registar i preko računala ti registri će biti povezani s centralnim registrom u biskupiji a ovaj s državnim. Ništa neće moći utjecati na to računalo i bit će zaštićeno od virusa. Nacionalni svećenici se mole da pomognu oko župnih registara jer je to u njihovu interesu. Naime, dijeljenje dobitka bit će ovako: 60% budžeta ide za župe a 40% dijeli se nacionalnim misijama i župama koje imaju veliko područje s malim primanjima i malo članova.

Ovi registri su važni i stoga što će se pomoć koja sada stiže Kat. Crkvi iz Njemačke smanjiti – dok se potpuno ne ugasi.

Poslije susreta u biskupijskim prostorijama biskup Anders Arborelius predvodio je misno slavlje sa svim nacionalnim svećenicima. U svojoj homiliji ovaj susret je nazvao povijesnim i zahvalio je svim svećenicima koji djeluju u biskupiji i još jednom pozvao sve da svi skupa gradimo Kristovu Crkvu u Švedskoj. - Stipo Šošić

vijesti • news

Mettmann – Mjesni njemački župnik p. Theodor Buter slavio je 23. svibnja na njemačkom jeziku oproštajnu misu za Hrvate u crkvi St. Thomas Morus. Zbog bolesti i starosti on se povlači na „mirniju župu“. Dobrom župniku Buteru na kraju su fra Branko i s. Ana-Marija predali prigodne darove u znak zahvalnosti.

Frankfurt – I Hrvatsko kulturno društvo iz Frankfurta želi dati svoj prinos međunarodnoj godini starijih osoba te godini J.W. Goethea. Naime, 26. lipnja priredena je večer poezije i koncert, kada su se neke Goetheove pjesme po prvi puta čule u hrvatskom

prijevodu, kao i neke pjesme hrvatskih pjesnika u njemačkom prijevodu. Pjesme su izvodili Ruediger Andreas iz Berlina i prof. Zlatko Crnković sa zagrebačke kazališne akademije. Koncert je u drugom dijelu programa izvela hrvatska pijanistica Ivana Švarc-Grenda.

Vatikan – Papa Ivan Pavao II. našao se dosad i na dva CD-a. Prvi se zove „Abba – Pater“, u kojem Papa pjeva Očenaš na latinskom jeziku, a gdje se nalaze različite molitve, propovijedi, psalmi. Taj CD naišao je na veliko zanimanje slušatelja i dobro se prodaje. Drugi CD pojavio se također nedavno, a na njemu Claudia Cardinale recitira ranu poeziju Karola Wojtyły, odnosno pape Ivana Pavla II.

Pogrešni tekst Očenaša na hrvatskom jeziku u Lurdu

Dugo planirano hodočašće nadišlo je svojim uspjehom sva očekivanja vjernika naše zajednice. Pun bus hodočasnika svih uzrasta, uz sretno putovanje s pristojnim vozačima, veliku udaljenost od preko 3000 km u oba smjera olako smo prevladali prigodnim programom pod ravnanjem spretnoga vodiča Alojzija Vesligaja.

Opisati i riječima dočarati izvanjski dio lurdskog svetišta teško mogu i najbolji pjesnici, jer osobno biti sudionikom sve ostalo stavlja u sjenu. Konfiguraciju zemljišta i smještaj svetišta na tako malom i pored toga velikom i veličanstvenom prostoru, mogao je samo dragi Bog podariti svome Božjem narodu. Nikome ne možete opisati tu silnu rijeku Gavu, koja nosi bistru i čistu vodu tik uz pećinu ukazanja, a da joj uopće ni šum ne čujete. Čim ta rijeka napušta područje svetišta odmah se čuju šumoviti valovi te veličanstvene i tajanstvene brze rijeke. Isto je tako i s dotokom Gave prema svetištu, do kojeg je divlja i šumovita rijeka, te odjednom postaje nečujna, ukroćena i neprimjetno se valja u svome zelenom koritu pored pećine ukazanja. Bacite pogled na Pirineje i vidite snijeg, a u Lurdu se njišu palme.

Svakog hodočasnika posebno se doimaju večernje procesije s upaljenim svijećama. Teško je reći gdje je ljepše: ili

sudjelovanje u procesiji ili pak osmatranje iz visine ispred triju, jedne na drugoj sagrađenih, nadpećinskih crkava. Uz pjesme Gospi se može uživati na oba mjesta. Hrvatski hodočasnici rado sudjeluju u večernjim procesijama. Čuti Gospinu pjesmu na hrvatskom jeziku „Sred te se pećine...“ glavnog zbora na ozvučenju središnjeg dijela svetišta u vrijeme večernje procesije ne ostavlja nikoga ravnodušnim. Mi Hrvati iz Ludwigshafena imali smo sreću čuti tu pjesmu Majci Mariji i na nizu drugih svjetskih jezika, na kojima je isto tako pjevna i divna sluhom. Među tim jezicima na jednoj večernjoj procesiji umiješao se i jezik nekoga, možda, plemena iz Afrike ili Pacifika, kojeg rimanje te svete pjesme Majci Mariji nezaboravno ostaje pohranjeno u uhu svakoga sudionika procesije.

Hrvatskim hodočasnici iz Njemačke ostat će nezaboravan i križni put u Lurdu. Zbog brojnosti hodočasnika križni se put morao odvijati u dvije skupine.

Hodočastiti u Lurdu ne vidjeti i najveću crkvu i na zemlji i pod zemljom bio bi veliki propust. To je bazilika St. Pius'X., ogromna ovalna dvorana 81x201 metar, koja može primiti 25 000 osoba. Tu smo pred sami povratak sudjelovali na večernjoj misi za bolesnike. No, već smo prije mise dobro razgledali tu jedinstvenu građevinu.

To što smo upravo vidjeli ponukalo me da se javim ovim dopisom. U toj veličanstvenoj crkvi izvešeni su poveći bijeli plakati, možda veličine 2x3 m, na kojima je ispisan „Očenaš“ na svim važnijim svjetskim jezicima, također i na hrvatskom.

„Očenaš“ na hrvatskom jeziku vrvi pogreškama. Do hrvatskog plakata su mađarski i slovenski. Da li je „Očenaš“ na njihovim jezicima točno napisan, ne znam. Ali ono kako je napisan „Očenaš“ na hrvatskom jeziku uvreda je i za Boga i Božji hrvatski puk. Kakvih sve grešaka ima u tako malo teksta, na tako svetom mjestu, to nije za vjerovati.

Odmah sam se zapitao, pa tko je Francuzima dao takav netočan tekst „Očenaša“ da bi ga ovjekovječili u jednoj od najvećih crkava svijeta? Od kada to tako ondje stoji, ne znam. Čudi me samo, ako je to odavno, pa valjda su i drugi mogli to pročitati, utvrditi greške i dojaviti mjerodavnima da se to čim prije ispravi. Što su dosada radili toliki voditelji hodočasnika, a da to nisu zamijetili?

Ja sam doslovce prepisao taj tekst „Očenaša“, no žao mi je što to nisam još i uslikao. U svakom slučaju moj tekst je identičan onome na plakatu u bazilici St. Piusa X. Ja Vam ga dostavljam s nadom da ćete barem Vi isto provjeriti i čim prije, pogrešni tekst Gospodnje molitve u Lurdu zamijeniti ispravnim.

Jozo Bartulović

VESELI ZAPIS

Veselo je društvo naše

Duhovski ponedjeljak, 24. svibnja. Mladi iz Berlina, folkloristi i pjevači, na putu u Hildesheim. Nekoliko starijih s njima. S.Fabiola Bobaš s notama u rukama. U autobusu veselo. Mladi navili narodnjake. Ivica i Tomislav prate mladenačke glasove s gitarama u ruci. Na redu su i zabavne melodije, pa šale. Šale pričaju stariji. Marija ih zna najviše. Ima ih istinitih i izmišljenih. Sve su zanimljive.

Naš čovjek bio na radu u Njemačkoj. Kupio zidni sat, došao kući na odmor i objesio sat na zid svoje sobe. Prošetao

malo ispred kuće. Nakon nekog vremena zove ženu: „Ženo koliko je sati?“ A ona će: „Jedna se kazaljka okrenula u planinu, jedna u Livno, a treću ne bi svi đavli stigli.“

Katolik objašnjava muslimanu kako će skočiti iz padobrana. Kaže mu: „Ako ti se ne otvori jedna strana, a ti potegni drugu.“ A musliman će: „A što ako mi obje zakažu?“ Katolik će: „Onda ti samo blažena Gospa može pomoći!“ Usred noći diže se musliman iz kreveta i pokuca na vrata katolika, pa ga pita: „Čuj bolan, de ono stanuje ona žena?“

Jedna žena dugo postila. Na kraju posta uzme litru vina. Pola litre popije, a pola litre smočila s kruhom. Došla u crkvu pred Gospin kip, pa se moli: „Gospe moja, ja svako jutro kod tebe, a ti jutros oko mene.“

U vrijeme komunista, u bivšem sistemu tražilo se od djece i starijih da svatko ima položenu osnovnu školu. Pitali jednoga: „Nabroji pet divljih životinja!“ A on će: „Vuk i četiri lisice!“

Doveo čovjek tele pred Zagrebačko sveučilište. Pita ga profesor matematike: „Što ćete vi s teletom pred sveučilištem? Čovjek će njemu: „Ovo nije tele, ovo je mito, a tele je na sveučilištu i polaže matematiku.“

J.Ž.

Piše: Ivan Ott

Šah po naški

U malom sjeverno-dalmatinskom mjestancu, zbitom među kamene vrleti otoka, vrijeme kao da je stalo. Sunce žestoko pali kamenjarom koji se užario kao krušna peć. Po bespućima tog kamenjara, u bijegu pred uzavrelim suncem, ovce se stisnule uz kamene zidove naslonjene jedna na drugu, ne bi li tako uhvatile poneku sjenku ili ublažile udah vrelog zraka.

Selo opustjelo. Ljudi se sklonuli iza debelih zidova svojih kuća građenih od surog kamena. Ponajčešće u konobe, što osim ugodnog debelog hlada između prepunih bačvi božanstvene tekućine i ispod visećih pršuta, nude i pružaju dodatni ugođaj.

Iz niskih grmova ružmarina, komorača i smokvinih stabala, širi se opojni vonj što omamljuje i uspravljuje istovremeno. Ljude i živinčad, što bi rekli Dalmatinci – uhvatila fjaka.

Seoski svećenik fra Šime, sredivši poslove u župnom dvoru, ne mogavši izdržati samoću velike župne kuće, uputi se u selo u potrazi za društvom. Ništa neobično. Znao je fra Šime često obilaziti svoje župljane da popriča s njima, izmijeni novosti, pruži savjet ili utjehu ljudima zatečenim nevoljom. Domaći bi rekli – iša je na čakule. Nije se ustezao baciti briškulu ili boću, ako bi falia čovik. Uz taj „posa“ pripada obvezno kao amen na kraju molitve, pošten gutljaj vina iz bocuna koji bi kružio društvom od čovika do čovika, pa sve do fra Šime. Povuka bi rado fra Šime iz bocuna. Ne radi toga što je posebno volia pit, ili što bi, ne daj Bože, župne bačve bile prazne. Znali su njegovi župljani što je red i dužnost, te fra Šime nije u ničemu oskudijevao. Zapravo, fra Šime je na taj način provjeravao da li je misno vino u njegovom podrumu kojeg su mu darivali župljani, iste kvalitete kao ono što ga piju seljani. Daleko od toga da nije imao povjerenja u svoje župljane i njihovu stručnost u proizvodnji nadaleko poznatog vina zlatno-žute boje. Ali je fra Šime isto tako dobro znao, da se seoska potrošnja šećera u doba berbe desetstruko povećava. A prošeka u selu gotovo da nije bilo.

Dotičnog dana, fra Šime se spustio niz padinu sela k moru, gdje je nekoliko kuća duž seoske plaže pružalo utočište rijetkim gostima – fureštima. Nadao se osvježenju kojeg je blagi maestral nosio

s pučine i osvježenju duhovne naravi u razgovoru s ljudima iz gradova.

Tik uz more, na kraju vododerine što ju seoskim putom zvaše, kao brodica bačena kraju, usidрила se kuća modernijeg stila, građena stoljetnim iskustvom i tehnikom seoskih zidara ali modernim građevnim materijalom. Pješčana plaža izdužila se u dubinu terena do kamene terase, zavijene u kakav takav hlad starih kamarića, autohtonog drveta tog kraja.

Osim cvrčaka koji su neumorno gudili jednu te istu melodiju, skrivenih u krošnjama kamarića, fra Šime je za jednim stolom opazio dvojicu ljudi, duboko zadubljene u partiju šaha. Osim njih i skrivenih cvrčaka – ni žive duše. Seoska mularija nestala je tko zna kuda, a kupači, umjesto u moru, potražili su spas od podnevne žege u konobama domaćina.

Kupalo se samo sunce prelijevajući se u moru kao srebrni listići, ljuljani maestralom.

– Hvaljen Isus i Marija, pozdravi fra Šime, približivši se tiho dvojici šahista, pa potom oslušne odgovor.

S priličnim zakašnjenjem, ne skidajući pogled sa šahovske ploče, dvojica igrača odmrmljaše nešto nerazgovijetno u otpozdrav u kojem fra Šime ni uz najveći napor i fantaziju nije mogao otkriti adekvatan odgovor – navijek...

Ne uznemiravajući dvojicu igrača, sam se ponudi stolicom, približivši je oprezno na pristojnu udaljenost od stola. Kao vrsni igrač i poklonik šahovske igre, fra Šime, nakon letimičnog pogleda na tekuću partiju, zaključio kako ni jedan od dvojice igrača nema nikakvu prednost. Reklo bi se, tipična remi pozicija.

Odvrativši pogled s ploče, počeo je studirati igrače, diskretno ih motreći ispod oka. Tko su, odakle su? Ali od stranaca nikakve pomoći. Šutjeli su ne udostojivši se dati ni pogled pridošlici. Da cvrčci nisu tako glasno zrikali, vjerojatno bi se moglo čuti zujanje iz njihovih glava proizročeno silnim kombinacijskim mislima što su jurile moždanim vijugama.

Fra Šime izvuče iz džepa maramu. Obriše debele graške znoja s čela, posegne za bocunom vina na stolu, slijedeći stari običaj – što je na stolu, to je ponudeno, pa natoči jednu od praznih čaša. Žudno primese punu čašu ustima, te nazdravi – živjeli!

Ovog puta sav se pretvorio u uho, da mu ne izmakne odgovor, koji je opet stigao sa zakašnjenjem i nerazgovijetno. Pričinilo mu se da je čuo odgovor – zum Wohl. Na zdravlje. Dakle, njemački.

Iz dileme ga izbavi jedan od igrača, obrativši se suigraču jasno i razgovijetno riječima, „jetzt wird ernst“, sad postaje ozbiljno, povukavši istovremeno figuru na ploči.

– „Kein Problem“, nema problema, odvрати oslovljeni igrač, parirajući spretno potez svog protivnika.

– Aha, obasja se suncem zacrvnjelo fra Šimino lice, sretan što je otkrio nacionalni identitet igrača i što je marljivo učio njemački jezik da bi sada razumio razgovor dvojice stranaca.

Igra je tekla sporo. Vidi se, dva izjednačena dobra igrača koja pokušavaju jedan drugog nadmudriti prikrivenim kombinacijama popraćenim jednosložnim rečenicama komentara. Na njemačkom jeziku, razumije se.

Fra Šime se počeo dosadivati. Voli šah, ali još više uman razgovor. Prikupivši hrabrost i znanje njemačkog jezika, pokušao je animirati strance na razgovor – „Darf ich etwas bemerken“, ako smijem primijetiti, sroči kratku upitnu rečenicu. Dalje nije stigao. Ušutkao ga oštar pogled jednog igrača. Fra Šime je zašutio, poznavajući staro pravilo za sve „kibice“ zabavnih igara – kibic, jezik za zube!

Igra se nastavljala monotono sporo. Šuti svećenik, šute igrači. Vrućina ubija a cvrčci cvrče povrh crne smrče, baš kako je opisao u svojoj pjesmi veliki hrvatski pjesnik Vladimir Nazor. Od razgovora nema ništa, zaključio tužno fra Šime. Treba se pokrenuti na uzmak. Ali kako dati petama vjetra a da to ne ispadne neučtivo? Počeo je mozgati.

Nakon podulje stanke, jedan od igrača povuče potez. Istog trenutka tišinu prelomi glasna, sočna psotka... je...

Kletva iz očaja i razočaranja, jer očito je napravio fatalnu grešku za gubitak partije.

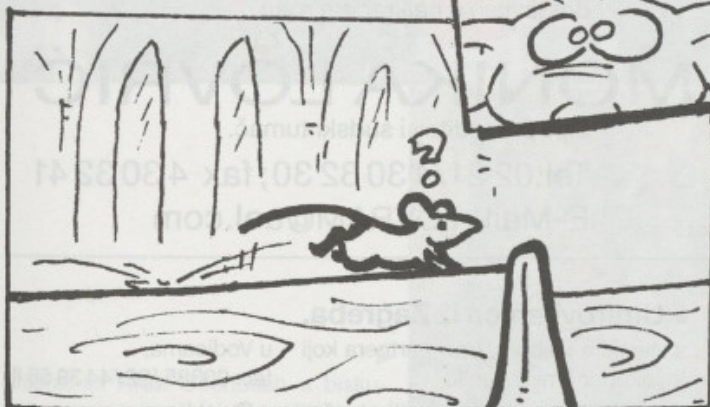
Iznenaden, kao katapultom izbačen, fra Šime poskoči uvis, pa sam klikne:

– Ajme ljudi, pa to su naši!

Okrene se i bez pozdrava dugim koracima pohita uzbrdo u pravcu sela, mrm-ljavajući sebi u bradu o nekakvoj bezobraštini. Za njim su ostala dva zatečena „našijenca“ i prestrašeni cvrčci kojima je prisjelo cvrčanje.

Sunce se i nadalje kupalo u moru, a ružmarin opojno vonjao. Na zlatni pješčani žal vratilo se spokojstvo i mir.

ooo!

ÜBERSETZUNGSBÜRO MARIJAN MAJIĆ (M.A.) BDÜ

*Vaš tumač i prevoditelj
mr. Marijan Majić*

Landgrafenstraße 11
60486 Frankfurt (Bockenheim)

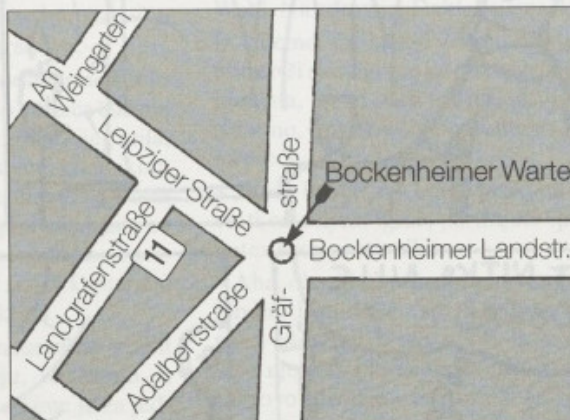
(u blizini Generalnog konzulata Republike Hrvatske)

U-Bahn: U6 i U7; tramvaj: 16

Stajalište: Bockenheimer Warte ili Leipziger Straße

Telefon: 0 69/700 367

Telefax: 0 69/97 07 43 57

● **Prodajem kuću u Sisku,**

katnica 200 m², kompletno namještena, 2,5 km od centra, s dvorišnim objektima i okućnicom od 2400 m², moguća gradnja još jedne kuće. Lokacija na glavnoj cesti, pogodno za bilo koju vrstu obrta ili poljoprivrede. Cijena 200 000,- DM.

Tel.: 08 21/74 12 51 ili 00385/44/77 14 93.

● **Prodajem apartman**

u prizemlju u Malinskoj na otoku Krku, oko 43 m², s parkiralištem i ostavom.

Obavijesti na telefon: 0 6142/617 37.

● **Prodaje se kuća u Zadru**

na odličnoj lokaciji, s ograđenim dvorištem, ukupne površine od 576 m², u sklopu kojeg se nalazi: stambeni prostor od 130 m²; poslovni prostor od 20 m² slobodni prostor za razne namjene od 15 m² Cijena: 165 000,- DM

Obavijesti na tel.: 00385/23/32 36 03 ili 00385/99/57 37 12

PRIJEVODI

- Ovjereni prijevodi i hitni servis za hrvatski, njemački, engleski i španjolski jezik. Dokument pošaljite telefaksom i prijevod će Vam biti dostavljen u najkraćem roku.

MONIKA LOVRIĆ

dipl. prevoditelj i sudski tumač.

Tel. 02 21/4 30 32 30; fax 4 30 32 41

E-Mail: LOVRAM@aol.com

● **Umirovljenica iz Zagreba,**

s vlastitim stanom, traži partnera koji je također umirovljenik.

Zainteresirani se mogu javiti na sljedeće brojeve:

u Vodicama,

tel.: 00385/22/44 39 56 ili

u Quickbornu,

tel.: 0 41 06/6 00 49.

MÜNCHEN

Nova adresa socijalne službe Caritasa

Ured socijalne službe Caritasa za strane sugrađane u Pettenkoferstr. 8 u Münchenu se ukida, a od 1.7.1999. nalazi se na dvije nove adrese:

Caritaszentrum Berg am Laim,
Josephsburgstr. 92, 81673 München i
Caritaszentrum Westend, Schrenkstr.3,
80339 München.

MILANO

Obnovljena Leonardova „Posljednja večera“

Nevjerojatno je da čovjek tako dugo može slikati jednu jedinu sliku. Leonardo da Vinci slikao je svoju „Posljednju večeru“ pet godina (1494.-1498.). Restauratorima te slike trebalo je međutim četiri puta vremena više za njezinu obnovu, točno 21 godina. Završetak restauracije i službeno je proslavljen 28. svibnja u blagovaonici milanskoga samostana. Šef restauratorskoga tima označio je ovaj čin kao možda najvaž-

niji takav pothvat u ovom stoljeću. Za restauraciju teško oštećene slike na 38 četvornih metara utrošeno je 50 000 sati rada i 14 milijuna DM (polovicu je darovao „Olivetti“). Restauracija obećava istinski osjećaj originala za svakog posjetitelja. Neće međutim biti lako uživati u ljepoti ove slike, jer su mjere sigurnosti vrlo stroge i velike, a posjetitelji se u dvorani mogu zadržati samo 15 minuta.

Krizmanice HKM München s biskupom kotorskim Ilijom Janjićem i vjeroučiteljima u crkvi sv. Pavla.

Foto: P. Lovrić

Krizmanici HKM Freiburg s biskupom banjolučkim Franjom Komarićem, vjeroučiteljima i svećenicima u crkvi Srca Isusova

Krizmanici HKM Offenbach s biskupom hvarsko-bračko-viškim Slobodanom Štambukom i vjeroučiteljima u crkvi sv. Josipa

Prvopričesnici HKM Esslingen oko oltara sa župnikom fra Josipom Šimićem obnavljaju krsna obećanja.

Foto: V. Bunoza

LOURDES 1999.

